Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕН МИНИСТРИЙ СОВЕТЕН ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувла 1923 шера дехь ШИНАРА, 31 МАЙ, 1983 ШУ. ◆ № 65 (6767). ◆ Мах 3 кап.

Советски саг вахаре массазара гIуллакх а хила дIаэттад Дальхен бернат соцдалакхара хьинаре къахьегнига. Бакъда, коммунизма материально-техически база кхоллара парте хьалхехнна оттадаь декхар керттера дало а, бакъда, из кхочушдарах доза дац гIуллакх, иштта хIора дац аьлча лоархIам болаш да керда саг кхиакхеалга а. Цул маIан фул аьлча, из да лакха сакхетан болу, политически дегIаеша, хийна тIадиала гIуллакх, из балкада а общественни вахарца а дукхаделла хилар бе-башха а ца хеташ, тIах аьлла кхочашдеш саг кхиа Iамадар. ТIаккха шеко йоцаш а да ку тайпара вах деги вахаре денале ницкъ лувцаш хилар. ХIьата из вай дукхагIболча коммунистий хIара дийнахьара оамал а хилла дIаэттай. Из хьадоагIа марксизма-ленинизма теори, дегIаенача социализма хьалашкара парте чурех арахьарем политика кIоарга хиетмаш, кулла шоай вахар нийсдеш уж хиларца, кхьара декхараш шоайчарел тIех лерхIаш хиларца.

ВАХАРЕ ДЕНАЛЕ НИКЪ ЛУВЦАРАШ

ХIьата ку тайпара нах Коммунистически парте а Советски пачхьалкхено а чIоагIа сий деш лоархIаши ба. «Хоастаим сийлен — къахьегарга къахьа!» яхача лозунго дIа на дахара къахьегамах, общественни вахаре цар юкъехьоча дакъахьга хьаьлла пачхьалкхен совгIаташ хуш уж белгалбоах, кулгалдеча партийни, советски органаша хери.

Республике дика йовзаш я Октябрьски Революце ордена лаьрча «Красный молот» завода электросварщица Умалатова Сажи. Цунна еннай Ленински комсомола преме лауреат яха цIи, из хинай КПСС XXVI съезда делегатаьла, хIьата хIинца Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутат йолаш а я.

Нальсарен района ГI. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» заводе, хьаега дилача къона вале а, этара толашагIболча кадрови болхлоех лоархIаш ва Халгуев ТIахIир. Цо дукхача шерашца тешаме кхочашду цехови партийни организаце секретара, ВЛКСМ райкома бюро члена, къонабарий хьехамча декхараш. ХIьата малав вай республике Ведерников Николай Ивановича, Хадиев Шамсудина цIераш ца ховаш. Цар баш бола болх цхьатарра бац, эргаш я цар вахара кхелаш а, бакъда, вIаши тара йола дукха оамалаш, гIулакхаш доахк царех. Балха я общественни а декхараш кхташ шерашка шоай кхо, хьинар, хьакъала кхо ца деш кхочашдеш хьабоагIача царна пачхьалкхен этара лакхагIа дола совгIат — Социалистически Къахьегама Турпал яха цIи еннай. Царех хIаране, шоаш хьехамчаш хиларах тарра, ножкъостал а хьехар а деш хьинанча къахьегама новкъа баьхаб итташ бола кагирхой. Балха тIа дани кердадар лохаш, хадданза общественни вахара юкъаметтиге хулаш, харц хIамаица чаммар боацаш оамалаш я цар.

Цу тайпарча шоай вашахьой башха - дикача оамалех биэза бола къахьегамхой хьалкхеберам эгара хьалха къахьегама коллективаш я, бакъда, церна дика хард йоллараш дезал, школа а декхара заведени хул.

Вай республике вIашта яц къахьегамхоеша массе сагIоратьара дегIалхара доагIаш дола хьалаш хьадаь йола предприятеш, организацеш, учреждени. Цар хьем ца беш хьалдувц вай нехи хьахула нийдые инициативаш, хIаьта шоаш а дIадохаду цхьара брланим. Иштачарех я «Красный молот» завода, Старогрозненски УБР, Шелковской района «Путь к коммунизму» колхоза, «Промавтоматика» НПО, Нальсарен ГI. Ахриева цIерагIа «Электроинструмент» завода коллективаш. Уж болча хьалхайна цхьаболла нах шоай районашка, республике кулгалдеча балха тIа хьожабаь хIанз толаме къахьегаш ба.

Дика дар гIулакх массанахь цу тайпара вIаштIехьдаьккха даларе. Вайна хазанете а цхьайолча коллективашка геттара эсала ятт кхетам бахара гIуллакх, наха вахаре денале никъ лувцаш хулга. Из эгара хьалха ала доагIа торговле, общественни кхачан, наха гIуллакх деча сфере, транспорта, бухгалтерия, жилищно - коммунальни бозхама цхьайолча организацеех. Цар цхьацадола болхлой наха гIулакх дара а ца боагIаш алкха шоашта болча аьтонна дига къахьега баьхкача санна хьуне, общественни балха юстара гIерт. Цудукха дига каст-каста нийслу кIорча, харцахьара гIуллакхаш гучадувлаш йола моттигаш. Из этара хьалха хулаш да организаторски, болхама, кхетаха декхараш вIаши айха дувлаш чакхдоахаш доландиль, саг нравственно дегIакхуала гIулакх моттийта леладеш доландиль.

Саг дегIаьара эша еррига башхалонаш йолаш да социалистически вахара хьисап. Цул дерде укх советски нах шоай Дальхен безза боли патриоташ хилар, уж революционни, тIема, къахьегама сийлен традицешта, социалистически интернационализма идеяшта тешаме хилар. ТIаккха цу деррига гардургйоланн яц доазол дехьарча вай моастагIаша кхайнаш идеологи, наг-нагахьа вайдига гучадувла дIаяхача замал шордалина гIулакхаш, къаьмаш вIадIаьхача гарга а ца увзаш, церна юкъе къаь ехка гIертилга, общества хьалхашкара декхараш диц а дайта, фунагIа-моалагIа дах а Iаьдала чотагIа ахча вала гIертилга, соцлен ахча даккхара хIамаш юкайоккилга, кхаш нийделга, тIехдаьха корта болийбу малараш лелилга, ма дарра аьлча, зуламе вахар леладелга.

Партийни, советски, профсоюзни, комсомольски организацеша нах бакъахьарча тайпара хьалкхебера шоаш беча балха тIа дукхагIа пайда нийбе беза общественна хетарех, коллективай юкъарча собранеех, новкъостий судех, гражданий сходех, идеологически дешаех йолча хIара зIамигача а йоккхача а мероприятеех. Из шоаш деча хана социализмана нарагIдаьнараш, советски вахара хьисапа башхалонаш къахьта дIайовзийтанза яргьяц наха.

Кхоачамех пайда эцаш

Сий долаш да шой халхьа, Дальхена хьалхала къахьегар, цул руьнда вIалдоаккхаргдола гIуллакх дар. Оаха, коммунисташа, «Красноармейский» совхозе иштта кхетаду тIоашта хьалхашна летта довзийн белгтонахмех декхараш. Кхачин программа тIнийшачул тIехьагIа шоай боахалой экономически низ айбара торонаш хьакар уж. Хьалхарча аргIанна де десар — хIара болхлочун, бIарчача коллективна бехктокхам хаинбар, дисциплина чIоагIъяр. Цунца цхьана, лаьрхIа уйла тIайолийташ вIаштIехьдоах болхлочо хьинаре къахьегара яла хьалаш. Цар аьттув боаксх къахьегама овсарле, хьабеча балха дикал лакгъяра.

Айса лыьмхача хенах дукхагIъяр лататаш, тайп-тайпара культураш кхеш лыьмхай аз. Цу юкъа дукха хелойла нийсъеннай. Белгтела аьлча, лаьтто [illegible] деррига бериата мах кIоаргга бовзаза ха лыьмай лаьтта леладара гIуллакх деш со вола. Шай балха тIа кхычарна шийгара масал гойта а бехктокхаме хила а везаш ва коммунист.

Укх шера пхиъ механизатор ва са механизированни звеноца. ХIаранена дика дайзад шой гIулакхаш, укх шера звеной коллективо тIайийнад план а социалистически декхараш а. Цу деррига хIамаина торо хулийт юртбоахама шу чойме, къахьегама овсарле лекха йолаш чакхдаьнна. Хашал хьалха дIайийнна ляхар звеной члеiаша шекара а довкъара а свеклаш. 80 гектара тIа я уж. Дика тоадаьча лаьтта, боарамеча кIоафгилга дукха деш дIадийра фу. ХIара дийнахьа фу дIадера план 60—80 процент тIехкхоачашйора хIара механизатора. Иштта дика вIаштIехьдаьккха чакхдаьлар свеклаш дIаер.

Нагахьа санна юкъера лаьрхIача планагIа хIара гектара тIара 210 центнер свеклаш яха лаьрхIадале, оаха декхар тIаийцад 300 центнерга кхоачаш мерог ослаш даха. Кхетадеш да, из декхар кхоачашдеra звеной хIара члено дисциплина дика йолаш къахьега делилга. Оаха иштта 50 гектара тIа дIайийнай даьтта доаха культура а. ХIара гектара тIара 15 центнер тенараш доахаргда аьнна да тIаийца социалистически декхараш. ХIьата уж механизаторашa диэза кхоачашдергхиларах тха шеко а яц.

ХIанз дувца безам бар са механизированни звеной планал совгIа хьал а кхеяь, пачхьалкхена дIаеннача продукцех хулача ахчаь совгIатах. Ма дарра аьлча, цу совгIатага сатувсаш баккаш ду дукхача механизатораша. Цудухьа лоархIаме да совхоза администраце царна доагIар дIателер. ТIаккха дIахо а хьинаре къахьега дог доагIаргда. Из доош тергал ца деш дита метаргдац. ТIаккха, цу деррагача хIамех кхаш леладераш дIаккетабар алхха цхьан бригадира декхар хинна Iад. Бригадира а звеньевойна а ца ховши механизаторашта хар довши доля хIамаш дукха да цар балха тIа. Тхона хетачох, къахьегаш воаллача болхлочоа хIара кIирашна тIа а воагIаш, цу кIирах по даьнхар пуяла довзийта, по мел болх баьб хайта декхарийла ва управляющи, планови отдела экономисташ, агитатораш, политинформатораш. ВIаштIехьа дай сарралаш кхапка къахьегаш баьхкача болхлоштa гучь а па бовлаш кулгалхой лелаь, царна закар, хьаш дар фул ша хар.

С. ЦАКАЕВ,
«Красноармейский» совхоза механизированни звеной звеньевой.

ЦхьайтталагIча питилетка хоалагIча шера къаьстта дика къахьегаши социалистически яхье хьалха латташи ба Н. Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкадаьтта чакхдоахача завода ЛЧ-35 яхача установка технологаш. Укх шера цхьакха бутт дIабаккхйтабац цар пачхьалкхен план тIехкхоачаш ца еш. Цул моттергдар да технологаша [illegible] технологически режим нийса лелаяр, производственни мощностех балха хамахи биэза пайда эйбар.

Къаьстта дика къахьегаш я укхала оператор, коммунистически къахьегама ударник Стародубцева Роза Андреевна.

Шой декхараш дика дика кхоачашдеш хиларца, шийца къахьегаш болча болхлоша товших Iамерроев хиэрда установка коммунистически цIоагIа лоархIаши сийдеш ва слесарь Иносемцев Анатолий Васильевич. Установкарча оборудованена вола «лор» оал цунах. Ше хьоназ йола оборудовани массаза а дикача хьал тIа хулийт цо. Шой опыт дог раьза долаш дIа а лун, къахьегама ветерана [illegible] гонлайхачеча [illegible] ба заводе болх [illegible] дакха лоаттаду цо [illegible] коммунистически [illegible] ударник яхача цIера сий.

СУРТАШ ТIА: лакхехьа — слесарь А. Иносемцев, лоахьа — оператор Р. Стародубцева къахьегама вахе ба.

З. БАТЧАЕВА сурт.

БОККХА ТОЛАМ

Сунженски района Орджоникидзе цIерагIча колхоза хьайбаш леладераша пачхьалкхена шура йоалара их шера план хьаяал 41 ди хьалха — 20 май тIатIакхочаш ха яьккхар! Из гектара боккха толам ба. ХIана аьлча, укх тIехьхьарча воркIбархI шера дукхьашка хин на хIама да из.

ГIадвугаш да шура тIехьарча хана хIара дийнахьа тIакхетташ хилар а. Масала, 10 мае хIара кхоабача Iаьтагара 4,7 килограмм яьакха хинналаь, 20 мае 5,5 килограмм яьккхар. Цу хьоахамга дилача кхьметтел, «Победа», XIX партсъезда цIерагIча колхозел хьалхабаьннаб орджоникидзевцаш.

Мишта вIаштIехьдаьннад из?

Цу хаттара жоп луш майрра ала йиш я, эггара хьалха колхоза кулгалхоша шоашта тIадиллача гIулакха хьалхара бехктокхам укх шера кIоаргагIа кхетабендаь, наьха балхашара безам совбаккхара дукхагIа йоакхо ендаь, хьайбаш кхабара болх оалангара деза тоабаьндаь.

Шы шурий ферма я цу боахаме. ЦхьоалагIча ферма тIаньонам воаттабеш колхоза председатель Оздоев Юсапа Або ва, шоллагIча ферме — колхоза партийни организаце секретарь Дзейтов Альмада Макшарип. Къахьегам дикагIа вIаштIехьбаккхара хьайбаш леладераш шта фу эш хьожаш хIара дийнахьа хул уж фермашка.

Балхашара наьха безам совбаккхара а хьадечох цар бехктокхам лакхбара а дукхагIа йоакхо ю хIанз. Масала, фермашта, доярашта юкъе яьржача яхьа итог хIара шт дийнахьа ю, берригa хьайбаш леладераш цхьан моттиге — е Мужичерча цхьоалагIча е Галашкарча шоллагIча ферме гул а бийя. Собране даакъа лоацаш хул колхоза председатель, парткома секретарь, керттера зоотехник.

Яхьа итог еш хьож лькхача шурийга, цул хьоаналга, хIара коллектива къахьегама дисциплинага, фермай санитарни хьалага. Котало яьккхача фермана 100 сом преми лу. Из екъ коллективо дукхагIа шура яьккхача доярашта дукхагIа ахча а кхоачийташ.

ВIашагIкхийтача хана хьайбаш леладераша, майрра дувц керттIа болх хьабе шоашта новкъарле еча кхоачамбоацарех, гучайоах уж дIадала йиш хулийтаргйола торонаш. Собране дийнар дIалзду лаьрхIа леладеча журнала тIа. АргIанарча итт дийнахьа баьча балха итог еш хьож тьалхарча собране гучадаьха гIалаташ дIадахаре фу даьд.

Кхы а цхьа хIама да. Колхоза толашагIа болча къахьегамхой сийна хетаь сайреаш чакхйоах каст-каста ГIалашкарча культура ЦIен. Двейтова новкъостал а деш, уж вIаштIехьйоах культура ЦIен заведующа, Нохч-ГIалгIай культура заслуженни болхлочо М. Черкиева. ТIехьарa сайре доярашта Героева Аьсета, Оздоева Хамсата, механизатора Оздоев Хьамида хетаь яр.

Иштта дика хьоахамаш гойташ колхоза къаьстта доакха новкъостал деча рех а дувца лов. Уж ба скотник Мякиев Iадрахьман, Iаьсий леладеш йола Оздоева Фадимав, доярхаш Оздоева Хамсат, Героева Аьсет, Оздоева Казбан, йижарий Хачароев-гIар Хамсат, Зайнат, Совдат, кхыбараш. Героева Аьсети Оздоева Хамсати дика болх беш бола къахьегамхой санна Сунженски районе бовзаш ба. ХIьата тахан ала доагIа царгара масал а эцаш хьалхала къахьегаш хьабоагIача йижарех цхьоалагIча ферма доярхаех ХачароевгIарех а.

Мехкарий болаш кхоакхе йоаа цхьана ера ферме доярхала болх ба. Дукхьашха къаьстта хала хилар царна. Каст-каста новкъостал дора Оздоева Хамсата. ХIьата шоашта даь хьехар дика кхедеш, къахьегама тIера болча, йижарашa лоацача хана кхоачамбоаллеш дика кираерзайтар хьайбаш леладерий говзал.

ХIанз шоай дезалаш а болаш хьаш я кхоакхе а йоаша. ХIьата хьакала болхлой, тешаме новкъостий, шоай деша дай хиларах сий ду цар колхозе. Йоаккхача шурийга диллача Оздоева Хамсатали йоаккхагIча йишийлеи мара тIахьабусаш бац хIана вIамагIа бола йижарий а.

Хьайбашта тоъам болаш доагIар нийсдара хIанзе а йоакхо еш я боахаме. Иштта, дикагIболча агротехнически хьалашка дIайийнай 70 гектара тIа люцерна, 25 гектара тIа кенаш цхьана горох, хIьата силоса — 800 гектара тIа хьаькIаш. Колхозхой гIадбуташ дика дегIайоагIаш я уж культураш.

Пачхьалкхенга шура йоахара шера план СССР Конституци тIаийцача дийнахьа — 7 октябре кхоа[illegible]дага ба цу боахама [illegible] леладераш. ХIьата балха темпаш лох ца еш дIахо а цар къахьего лаьрхIар кхоачашде царна хьаргIдаргдиларах шеко яц. Ах шера планал дукхагIа хIаьале 16 тонн шура еннай цар. Лоацца аьлча, тешаме гIа боахаш хьабоагIа укх шера цу колхоза хьайбаш леладераш.

М. ХАМАТХАНОВ.

Шура алсамъювл

Социалистически декхарех лоархIаьзар Ачхой-Мартановски района «Лермонтовский» совхоза шурий комплекса коллектив, цхьаба къ д я. КПСС ЦК ноябрьски (1982 шера) Пленум хиначул тIехьагIа хувцадала дьалар комплексера гIулакхаш. Эггара хьалха къахьегама дисциплина тоаяргара дIайолаелар коллектив кхьейоалайтар керда прогрессивни методаш, хьинаре болх бара эша хьалаш вIаштIехьдаьхар совхоза администрацех общественни организацешен, болх дикагIа берашта тела моральни материальни совгIаташ оттадар.

Цунга хьежна дукха хьа ца луш белгалдувла дальар толамаш а. Укх шера биъ бетта шура яккхара план 101,8 процент кхоачашйир комплексо. Цунца цхьана кIеспгдаьд хьайбаш далар, Iаьхара дисар. Кхы а дукхагIа йоах шура укх май бетта. 25 мае кхоачашъяьй пхе бетта шура яккхара план. Итт деш заданел 3000 килограмм дукхагIа йоах яз.

Берихате а барт тайна а болх беш я комплекса ерригa коллектив. Цхьабакъда, церна юкъера а белгалбоаха лов сона доярхаш-операторараш Мамсурова Жовратали Эдаева Роззани, доахкна Iувал деш бола Зарахматов Заьуддин а Джабраилов Мустафа а.

Иштта дика къахьег цхьанкха Iаса ца къастийташ, дерста долаш хьалкхедеш йолча Даквева Любас а. Дени байсинен планагIа хIара Iаьса 350 грамм дукх тIакхетийта деза йолча цо 900 грамм кхетийт.

Шурий комплекса коллективо дош деннад укх шера хьалхарча ялх бетта шура яккхара план хатал воркI ди хьалха кхоачашъе. Цар шоай дош кхоачашдергхиларах тешаву хIанзале а цар доа[illegible].

А. ЗАЙНУТДИНОВ.

ПХЕ БЕТТА ПЛАН ТIЕХКХОАЧАШЪЯЬЙ

Горячеводски бурув тохара балхий управлене коллективо рапорт деннад пхе бетта план кхоачашъярах. Къахьегама овсарле лакхъяра задани новагIо тIехкхоачашъяьй. Бурув тохарга дIабода мах лохбарах дукхьал дIабахача биъ бетта пачхьалкхенна 507 эзар сом пайда баьб цар.

Социалистически яхье хьалха латташ я Дутаев Iаьла, Чернов Григорий, Дровоpубов Аленеей, Мадаев Султан керте латтача буровой коллективаш.

* * *

Шоаш укх шера тIаийца социалистически декхараш толаме кхоачашдеш ба Малгобекски бурув тохара балхий управлене бурувдеттараш. ХIанзалехьа 10900 метр бурув а тохаш пхе бетта план кхоачашъяьй цар.

Массаза санна хьалха латташ я буровой начальник Гадаев Iаьла керте латтача № 20 йолча буровой коллектив. Июнь бетта чотагIа къахьегаш я Хадзиев Микаили Степанян Арарати керте латтача буровой коллективаш.

* * *

«Октябрьнефть» НГДУ коллективо ер шу доладелча деча планал совгIа даьккхад 3200 тонна гаргга мехкадаьтта, заданел совгIа маьхала яьккхай 190 эзар сома маьха товарни продукци. Пачхьалкхен планагIа керда кхо скважина болх бе йолайийта езаш хиннача болх бе йолайийтай воркI скважина.

Производства эффективности балха [illegible] лакхъяра тIехьа нарвача яхье хьалхара моттиг яьккхай мастераш Канайчев Александри Зайцев Виктори керте латтача скважинашта капитальни лаьттан кIалел ремонт еча бригадай мастера Чередниченко Михаила Петровича кулгалдеча мехкадаьтта доахарий бригадаш коллективаша.

* * *

Нохч - ГIалгIай производственни текстильно - галантерейни объединене болхлоша хатал хьалха кхоачашйир товарни продукци арахецара пхе бетта план. Цу юкъейисача хана задание совгIа цар арахецаргьа 250 эзар сома маьхал чухьнахьа йоацаш йола товарни продукци. Товарни продукци маьхала яккхара пачхьалкхен план хатал дитъ ди хьалха кхоачашъяьй. Пхе бетта заданел совгIа маьхала доахаргда бIаь эзар совгIа сома маьха халкъа эцаш дола товараш.

Уж толамаш доахача хьинаре къахьегаш ба бIаьш болхлой. Царех ба трикотажницаш Х. Инганева, Ш. З. Матомадова, Л. С. Белошапкина, К. Чадаханова, кхы дукха бараш а. Юкъера лаьрхIача хIара сменагIа норманш 120—125 процент кхоачашъю цар. Белгалдаьнна декхаш да овсаре къахьегарал совгIа шоаш хьаеча продукцена юкъе цхьанкха тайна цар брак ца нийсйолийташ хилар.

* * *

ЦхьайтталагIча питилетка кхоалагIча шера Нохч - ГIалгIай Респотребсоюзе чуйоагIача промышленни предприятешта юкъе лаьржача социалистически яхье хьалхара моттиг дIа ца хецаш хьайоагIа производственни комбината коллектив. Дерригача технико - экономически хьоахамий пхе бетта план хатал цхьайтта ди хьалха кхоачашъяьй цо. Цу деношка пачхьалкхен планал совгIа арахецаргьа 500 эзар сома маьхал чухьнахьа йоацаш йола тайп - тайпара продукци. Къахьегама овсарле лакхъяра задани биъ процент тIехкхоачашъяьй объединене болхлоша. Арахецача продукцега дIабода мах лохбарах, кIезигчун а дукхачун а кхомбарах дукхьал биъ бетта планал совгIа 80 эзар сом пайда баьб цар пачхьалкхена.

Комбината цехашта юкъе лаьржача социалистически яхье хьалхара моттиг а яьккха, предприяте карара кара тела Ще байрах лелаеш я Дунаев Сайд - Селима кулгалдеча швейни цеха коллектив. Цу яхье шоллагIа моттиг я йоаккхаш 200 сом преми нийцай Хапукаев Михаил керте латтача колбаса цеха коллективо.

* * *

Арахецаш дола халкъа товараш ма могга дукхагIа а хулийташ, уж дикагIа хилийтара шоай деррига низаш оарцагIа дахьа хьинаре къахьегаш я Грозненски швейни производственни объединенена чу мел йоагIаш йолча цехий, филиалий коллективаш. Царна юкъе а хьалхалаттачарех я Кочетова Любовь Ивановна керте латтача цхьоалагIча цехен Тришкина Валентина Алексеевнас кулгалдеча шоллагIча цехен коллективаш. Товарни продукци арахецара пхе бетта план 24 мае кхоачашъяьй цар. Пачхьалкхен планал совгIа цхьоалагIча цеха болхлоша тегаргьяь йиIигашта лаьрхIа йола 7 эзар зипа кочамаш, хIьата цхьоалагIча цеха коллективо арахецаргьа 20 эзар кIадий кочамаш.

Царел дукха тIехьаюсаш яц цхьоалагIча филиала коллектив а. Июнь бетта чотагIа товарни продукци арахецаш я из 25 мая деза. Ер бутт боалехьа планал совгIа цо тегаргьа школьникашта лаьрхIа йола 5 эзар костюм. Хьинаре къа а хьегаш хIанзалехьа питилетка хьалхарча кхаь шера задани кхоачашдаь итташ болхлой ба филиале. Царех ба хIамаш тега мотористкаш, коммунистически къахьегама ударникаш Т. Вартанян, А. И. Горбачева, Л. И. Лунашева, Т. В. Замураева, А. А. Алиева, кхы дукха бараш а. Даим сменин нормаш дикка тIехкхоачашъярал совгIа шоаш тегаш мел дола бараш къаш пачхьалкхен дикала Знак йолаш хулийт цар.

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТАГАРА, СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМАГАРА, СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТАГАРА

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитето, СССР Лакхехьарча Совета Президиумо, СССР Министрий Совето чIоагIа хала а хеташ хоам бу, 1983 шера 29 мае 85-гIа шу долаш халача лазарах цамогаш илдачул тIехьагIа Коммунистически партен Советски пачхьалкхена воккха деятель, КПСС ЦК Политбюро член, КПСС ЦК-арча партийни тIахьожама Комитета председатель, СССР Лакхехьарча Совета депутат, шозза Социалистически Къахьегама Турпал Пельше Арвид Янович кхалхарах.

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТ — СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМ — СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТ

КПСС ЦК-аи СССР Министрий Советеи

КПСС ЦК-аи СССР Министрий Советои соцам бу:

1. КПСС ЦК Политбюро член, КПСС ЦК-арча КПК председатель Арвид Янович Пельше дIаволла ин. В. В. Гришин — председатель, М. С. Горбачев, В. Н. Пономарев, И. В. Капитонов, А. Э. Восс, И. С. Густов юкъе а болаш правительственни комисси вIашагIйолла.

2. ЦIеча майдан тIа, Кремлевски пена юкъе дIаволлалла А. Я. Пельше.

Керттердар: дисциплинеи бехктокхами

КОММУНИСТИЙ ЙОАКХОНЦА

Вознесенски газ чакхйоахача завода коллектив дикагIчарех лоархIаш я МагIалбика районе. хIана аьлча, цо хIара шера кхоачашъю производствени планаш.

Цул совгIа, хIинз оаха болх бу денца хьинар совдоахаш, керда толамаш доахаш, цхьайттталагIча пятилетка кхоалагIча шера декхараш дизза кхоачашдар духьа.

Карарча шера промышленни предприятешта юкъе районе оаха хьалхара моттиг лаьцнай. Тха коллектива еннай КПСС ГК, горисполкома, ВЛКСМ ГК кахара-кара тела Цle байракх.

Тха завод санна чоалхане технологически процесс йолча предприятешка къахьегача болхлой декхараш чIоагIа бехктокхаме хул. Укхаза профессиональни кийчо йийза а ца Iеш, лакха къахьегама, технологически дисциплина, ший болх безамца хьабар деза. ХIаьта уж дешаш завода коммунисташа массе хана йоаико еш а да.

Завода партийни организаце, администраце шоай болх тIаберзабаьб КПСС ЦК ноябрьски (1982 ш.) Пленумо дIа ма деххара бийдала. мехкдаьтта, газа, йовхала-энергетически ресурсашта, кхыча материалашта кхом бара, къахьегама оасарле лакхъяра, къахьегамхой балха хьалаш кхы тIа а тоадара.

Карара шу дIадолалуш къахьегама дисциплина кхы тIа чIоагIъяра иницетива хьал а лаьца болх бе йолаелар тха коллектив. Эггара хьалха тхо хьежар лахьа хьалаш бокъонца къахьегама дисциплина чIоагIъярца дувза. Тха вIашттIехьдаьлар бокъонца дика болх барца хьалха латтача коллективашта юкъе къахьегама дисциплина телхаераш ца хилийта.

Заводе къахьегама дисциплина телхаечарца лоаттабеча къовсама юкъе лоархIаме даакъа да цехий. бригадай кулгалхой, цар коллективай. Цудухьа партийни бюрос лаьрхIад итогаш ера хана къахьегама толамашта хьежа а на Iеш. дисциплина хьалацика а хьажа. Цу хьакъехьа, завода профкомо, кулгал а деш, вIашагIъеллай къахьегама дисциплина чIоагIъяра гIо ду комиссе. ХIаьта цуй балхах баьнна пайда бувц завода къахьегамхой собранешка.

Партийни организацо дIа ма деххара, хоалуш шоай болх тоабаьб завода общественни организацеша: бокъонаш телха ца йитара йолча профилактически совето (кулгалхо завода директор И. В. Максимов), нохкъостий судо (кулгалхо М. С. Мамилов), керттера инженер Г. В. Нагаевский волча массаьарча производствени совещане.

Партийни, производственни организацеша администрацеца цхьана чакхйоах рейдаш, тохкам бу мел пайда эц балха ханах, мишта латт чурча торонех лерттIа пайда эцара болх. Масала, тахан, дика вIаштIехьъяннхай завода столове болх бун вахтони болхлой дIа-хьа хувдеш графикаш.

Операторашта. оборудовани тоечча слесарашта керда къахьегама распорядок оттаяьй. Цо кхы а оасарегIа хулийтаргба цар болх. Цул совгIа, цIенхашта тIахьожам лоаттабу чурча распорядка правилаш йизза кхоачашъяйтара.

ЧIоагIа лоархIаме да цхьаи нарядагIа болх бу бригадаш вIашагIйоахар. ХIана аьлча, иштта коллективашка дисциплина чIоагIагIа, къахьегама оасарле лакхагIа хул.

Оаха цхьаи нарядагIа болх бу эггара хьалхара бригада вIашагIъеллар контрольно-измерительни службе. Цуй бригадир ва А. В. Королев. Шоай къаьстта участок я цар. цига мел хиннача хатара хьалхара моп дала деза бригада коллективо. Иштта оттадаьча гIулакхо кхы тIа а лакхбу болхлой бехктокхам. чIоагIъю цар дисциплина.

Заводе дIахо ярхаш латт бригадаш. Цудухьа партийни бюрос йоакхо ю царна юкъе шерра социалистически хьа йоаржаяра. цуй итогаш дIайовзийтара. Тахан заводе пхьа бригада яц ший план кхоачаш ца ен. Цо цIаьхха а хьахьокх оаха хьалхьа ишь нийсе хилар.

Баккъда, укхаза ала деза бригадашта юкъе бахабоанача болхлоша дисциплина телхаю моттигаш нийслуда, царех нхьачар прогулаш ега. Партийни бюро из гIулакх тохкаш я. Бехкечаргара цIенхашта хьадехаргда гIалаташ дIадахар.

Коммунисташа кхетаду кхоачамбоацараш дIадахара а ерригача коллектива болх кхы тIа тоабара а керттера бехктокхам шоашта тIабужилга. Цудухьа шолхдаькхача хьинарца къахьегаш, масал гойташ, производства ма хулла йоакхо еш ба уж.

С. ЛЕЧАЕВ,
Вознесенски газ чакхйоахача завода партбюро секретарь.

КЕРДА ЦIЕЙШИ ОБРЯДАШИ ВАХАРЕ ЧIОАГIДЕ

Республикански семинар-практикумера

ДIадахача пIаьраска дийнахьа город Грозне Союзни ЦIагIа чакхъяьлар «Советски цIейши обрядаши — сага идейно-политически кхетам балара лоархIаме форма» яхача темагIа йола семинар-практикум. Цига вIашагIтехабар Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, горрайисполкомий, культура министерства отделий кулгалхой, культура ЦIеной, библиотекай, ЗАГС-ий, чурча гIулакхий министерства болхлой, журналисташ. Советски традицешта, цIейшта, обрядашта йолча республикански комиссе хьалхлеца яь из семинар хьайийллар цун председатела, республика Министрий Совета председатела заместителa Т. У. Махмудхаджиевас. Цо белгалдаьккхар, керда цIейш, обрядаш вахара юкъехкухьилга советски, профсоюзни, комсомольски органаша, культура учрежденеша, творчески союзаша, массови информаце средстваша беча кхетама балха эггара лоархIамегIа йолча оагIонех цаI санна лархIа езилга, цу хьакъехьа беш бола болх дIахо йодаш хана кхы а лакхагIча боарам тIа боаккхаш тоабе безилга.

— Къахьегамхошта коммунистически кхетам балара йолча идеологически балха Iалаьмате йоккхача арсенале лоархIаме моттиг дIалоац советски цIейшеи обрядашеи, — аьлар семинаре доклад аьча республика культура министра А. С. Гапаева. — Керда бер хьадир, из кхийна хьалъоттар, духхьашха саг болх бе волавенна ди, керда дезал хьахилар — сага вахаре хула уж хIамаш боккхача лоархIаме да. ТIанкха кхетадеш да уж гIулакхаш дицлургдоацача тайпара хоза, безаме вIаштIехьдаьха хила дезилга.

Советски Iаьдала шерашка вай мехка цIейш, обрядаш, торжествош, ритуалаш чакхдахара даькъе йоккха опыт хьаIоаьлй. Цу балха чIоагIа терко тIаухийт вай республике а. Цу гIулакхашта лостам телара хьаьлай республикански а районни а комиссеш.

1982 шера республика клубни учрежденеша 985 театрализованни цIейи представлении яь, 465 эзар саг чу а лоацаш.

Соахка вай республике Нохч-ГIалгIайчен автономе 60 шу дизар, нохчийи гIалгIайи шоай лоIамагIа Россеиа юкъебаха 200 шу дизар, СССР хьаль 60 шу дизар белгалдоаккхаш цу тайпара торжествош республика еррига хIана яц аьннача ми[и]нигашка хилар. Баккъда, эггара къаьггагIен ший масштабашка дилача эггара йоккхагIеи яр цхьоалагIча октябре Орджоникидзе цIерагIча стадионе хиння театрально-спортивни представлени. Кхоачам ба цунга хьожаш 30 эзар гаргга саг хиннилга даькъа доацаш 10 эзар самодеятельни артист, спортсмен, дешархо, студент хиннилгеи белгалдаьккхача.

Иштта, шерра даьржад вайцига къахьегама цIейши обрядаши. Нагий нах болхлой классе дIанйбар, массехк ноахалех вицалий вIашагIкхетараш, хьувкъама, хьайбаш леладерий, тхьамка кхедерий, дукха кхыдола цIейш чакхдоахилга массаьара гIулакх а хинна дIаэттад вай цхьайолча районашка, къахьегама коллективашка. Цига хьийхе хул къахьегама ветеранаш, производстве хьалхалаттараш. къахьегаме котало яьккхараш хестабу, царна Сийлен грамоташ, совгIаташ лу. Художественни самодеятельноста а профессиональни а артисташа царна зетадаь иллеш доах, хелхараш ду, кхыйола номераш гойт. Цу дерригие къонача ноахада дегашка шоай коллективах, балхо гIулакхах доккхал дергдола уйлаш хьакхолл. Цу тайпара мероприятеш хоза вIаштIехьъяьхьа чакхъюв Новай-Юртовски, Шелковской районий цхьайолча юрташка. Къахьегама сийле кхайкаеш йола обрядаш, цIейш хиннад Урус-Мартановски, Грозненски, Наурски, Назрановски, кхыча районашка.

ХIанз хIара шера йоккхача АтагIа илланчей, халкхархой цIей хул.

ТIа-тIа шерагIа дарждаш латт республике советски граждански обрядаш. Торжествени хьисане леладу хьадаьча бера, саг йоалаира регистраци яр, къонавер кхийла хьалъоттар, саг йоалаьча хана дена цхьана бахаш марон сесагон тIаь пхиъ, шовзткъа шу даиккхар деъдар, хIаьта иштта Iаламцен шера хен-йовнъашцен дувзаденнараш а.

Вахаре чIоагIIанна дIаэттад тайп-тайпарча ритуаллаша дувзаденна цIейш а: кагирхоша саг яр-кхар дездар, бера цIи таллар, саг пенсе накъавакхар, паспорташ, комсомольски билеташ дIаладар, иштта кхыдараш.

Цу хьакъехьа шоаш баьча балхах дувцаш Наьсарев райисполкома председатела заместитела Х. Я. Мальсаговс белгалдаьккхар, шоаш из болх хьалда лостам болаш лелабе гIертилга, цу даькъерча районий комиссе члений лоархIами бехктокхами айбаьлга.

ХIанз массаьара гIулакх а хинна дIаэттад тхаьцига,— аьлар цо, — шоайла яхь лелаеча шин района Наьсарени Къулбасела - ХIирий АССР Пригородни районий къахьегамхоша, шеррача общественноста доттагIала вIашагIкхетараш, мероприятеш чакхйоахилга. Цига цар шоай балха, вахара опыт дIа-юха эц, шоашта карагIдаьнначох дувц. боахама а кхетам балара а дешаш кхоачашдеча йола проблемаш къестаяра декхараш хьалхашка уттаду. Цу тайпарча вIашагIкхетараша наьха дегашка, цар дIахорча гIулакхашка дика лераш ют. уж вIашин гарга увз. цига духхьашха вIашин байзача цхьабарий тIехьагIа доттагIал тоссалу, тIаккха из цхьаьна цар дезалаш вIашагIхотта юкъарле а хиле дIаотт. Алхха 1982 шера районе торжествени хьале 428 саг ярхар торжествени хьале дездаьд, хIаьта беррига хьийцача 738 дезал хьахиннилга чIоагIдаьд, 2121 керда бер хьадаьлга дIаяздаьд. царех эзар гаргга дар хьахилар торжествени хьале чакхдаьккхад.

Уж гIуланхаш наха безаме хетаргдолча тайпара чакхдахара дика товш кийчъяьй ЗАГС-а помещени. Укхаза я [...] радиофицированни, банкетни зал, музыкальни средстваш. уж ритуалаш гIалагIай меттала лелаелга вIаштIехьдаьккхад.

Цу тайпара ритуалаш республика къаьст-къаьстача районашка чакхйоахилга мишта латт дийцача Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета ЗАГС-ий отдела заведующе Н. Н. Соснинас хьалъехкар цу балха тIа уж тIехкхьарча хана хинна керда дика хувцамаш, дIадахиза даргдоаца кхоачамбоацараш, ледарлонаш.

Керда традицеш, обрядаш вахаре чIоагIдарa доармадара районий комиссеша бу болх аргабаьккха тоабе безаш хиларах. цу хьакъехьара культура болхлой санна боахама кулгалхой а лоархIам айбаиза барг ца хиларах дийцар республика культура министерства Iилма-методически центре заведующе Х.-А. Берсанова.

— Ялхайтта шу далар сага вахаре лоархIаме хIама я, — аьлар Заводской РОВД паспортни отделене начальника Н. Ш. Бержаева. — Духхьашха паспорт хьаэцаш саг ше еррига бокъонаш йола бокъонца вола Советски Союза гражданин хиларах доккхал дах ца Iеш общественна хьалхашка ше декхарийла волга а кхетадеш хулга Iалашде тIерт тхо. аьдар цо.

Шоай районе къаьстта тIема-патриотически традицей хьакъехьа дика опыт Iоаярах дийцар МагIалбика районни культура отдела заведующе М. Г. Марзоева.

Советски Эсаре гIулакх де болхараш вздийча тайпара накъабаха, цул тIехьагIа а царца бувламаш лоаттаде, уж мероприятеш дукха нах гулбеши безамеи чакхъяха шоашта карагIдоалаш хилар хьахьекхар Урус-Мартановски района Гехински культура ЦIен директора А. Магомедмирзоева а.

Нохаро боаккхача хьалхарча боала хетадаьча а иштта кхыдолча а цIейх лаьца дар Сунженски районни культура отдела заведующе Н. А. Зиборовас даь къамаьл.

Советски традицешта, цIейшта, обрядашта пропаганда яра шоаш кийчъеча передачех, кинофильмех дийцар телевиденеи радиовещанеи йолча Нохч-ГIалгIай Паччахьалкхен комитета председатела заместителa М. М. Аушева.

Грозненча культура учрежденеша керда обрядаш, традицеш доармадара беча балхах ше дувцаш городской культура отдела заведующе Ш. А. Самадиевс къаьстта терхам тIаьзар уих тIехкхьарча хана дукхагIа даьржараштa. Царех да хьадаьча бера цIи тиллар, улицайи поселкайи цIейш деддар санна дараш.

Докладчика а цул тIехьагIа къамаьлаш даьчар а нийса белгалдоахар, дина тIехьдисача гIулакхашца къовсам лоаттабеча вай хьарча цIейи обрядийи низах хIанз а лерттIа пайда ийбеш ца хилар. ХIаьта из Iатиъ наха интернациональни, атеистически кхетам балара болх толаме лелабайтара. Дукха динагIа хила йоагIа вай чакхйоахача мероприятей эмоциональни оагIув а. хIана аьлча, цхьадолча даьнъе цох тийша а я бухсоцлаш хьаула эффект.

Республика вахарах, керда Iаьдалаш, традицеш быте тIа-тIа чIоагIлуш хиларах лаьца даьккхача массехк фильмага хьежар семинаре деанъе лоацаш хиннараш.

С. МАНСИГОВ.

Арвид Янович ПЕЛЬШЕ

1983 шера 29 мае деттикъе пхелагIча шера халача лазарах памогаш кхелачул тIехьагIа кхелхав КПСС ЦК Политбюро член, КПСС ЦК-арча партийни тIахьожама Комитета председатель, СССР Лакхехьарча Совета депутат, шозза Социалистически Къахьегама Турпал Арвид Янович Пельше. Дунен тIара дIаваха Коммунистически парте Советски паччахьалкхени воккха деятель, чIоагIагIа вола интернационалист, большевикий-ленинцай сийлахьа когорта къаьнагIа болча вииккалех ваI.

1899 шера 7 феврале Гриневальдски волосте (хIанз Латвийски ССР Бауский район) ахаркочуи дезале ваьв Арвид Янович Пельше. 1914 шера Ригерча политехнически курсашка деша вахав Арвид Янович. Дукха ха ялалехьа цига бувзам тессаб цо подпольни коммунистически организацеца. 1915 шера Коммунистически парте мугIарашта юкъевахав А. Я. Пельше. Цу хана дена Советски Союза Коммунистически парте къовсамцеи исторически гIулакхашцеи айхха дувзаденна хиннад цун дерригa гIулакхаш.

Дунен хьалхарча тIема шерашка Ригерчи Витебскерчеи мастерскешка, Харьковерча паровозаш деча заводе фрезеровщикалла, Петрограде штамповщикалла, Архангельски порте грузчикалла болх баьб Арвид Янович Пельше, хIаьта массанахьа а партийни комитеташа тийнначa заданегIа революционни агитаци пропаганден яьй цо. 1917 шерара февральски революци хинначул тIехьагIа болхлойи салтийи Петроградски Совета депутаталла хержа хиннав А. Я. Пельше. 1917 шера июле — августе. Архангельски партийни организацегара делегат хиларах тарра, цо даакъа лаьцад Коммунистически парте VI-ча съезда балха юкъе.

Арвид Янович Пельшее хьинаре даакъа лаьцад Сийлахь-йоккха Октябрьски социалистически революци кийчъечеи чакхйоаккхачеи. 1918 шера Москве ВЧК болхло хиннав из. 1919 шера ЦIеча Эсаре гIулакх де вахав, итт шу даьккхад цо цига. Ригана юххеи Украиней граждански тIема фронташка тIемаш деча даакъа лаьцад, хIаьта цул тIехьагIа эскара политорганашка болх баьб. 1929 шерагара 1931 шерага кхаччалца ЦIеча профессура институте дешаш а цу цхьан хана Москверча массехк лакхерча дешара заведене преподавательски болх беш а хиннав А. Я. Пельше.

1933 шерагара 1937 шерага кхаччалца Казахски ССР Магаджановски Черноморсксовхоз политотдела начальник хиннав Арвид Янович Пельше, хIаьта цул тIехьагIа Москве совхозий Наркомате болх баьб цо. 1937 шера преподавательски балха тIа хьожаву А. Я. Пельше, марксизма-ленинизма кафедра доцента цIи а луш.

1941 шу доладеннача юххье Латве Компарте ЦК пропаганди агитаци секретаралла хорж Арвид Янович Пельше. Сийлахь-боккха Даймехка тIом латтача хана пропагандистски балхаца цхьана партийни советски кадраш кийчъеш хиннав из. 1959 шера ноябре Латве Компарте ЦК хьалхарча секретаралла херка хиннав А. Я. Пельше. Цун кулгалца республика экономикеи культурени дегIайолаеча доккхий толамаш даьхад партийни организаце. Латвийски ССР Iилмай Академи йиллача дена цун член-корреспондент хиннав А. Я. Пельше.

Советски Союза Коммунистически парте XX, XXII—XXVI съездий делегат хиннав Арвид Янович Пельше. Парте XXII—XXVI съездашка КПСС Центральни Комитета членалла хийрнав из. 1966 шера дена А. Я. Пельше — КПСС ЦК Политбюро член, цу хана дена — КПСС ЦК-арча партийни тIахьожама Комитета председатель. Из хийржав 2—10-гIа хержача СССР Лакхехьарча Совета депутаталла а хIаьта иштта РСФСР Лакхехьарча Советеи Латвийски ССР Лакхехьарча Советеи депутаталла а.

Партийни паччахьалкхени гIулакхий массе а доста тIа ше волаш А. Я. Пельшес ший дерригa низаш, йIаьхий опыти знанеши ше кхо ца веш марксизма-ленинизма сийлахь-йоккхийча идеалашта гIулакх дара дIатийннай. Цо даакъа лаьцад партийни строительства теории практикеи дегIайоалаеча. партийни тIахьожам вIашагIболлачеи чакхбоахачеи, партийни паччахьалкхени дисциплина чIоагIъеча. А. Я. Пельшес хьинаре даакъа доацар вежарашха йолча коммунистически болхлойи партешцара бувзамаш дегIадоаладара, КПСС-о чакхдоахача гIулакхашка. ЦIена дог долаш, башха дика саг вар Арвид Янович Пельше. Дог цхьалхеи эйхьеи хиларна, наьха терко еш царна эшачох свахуаци хиларна белгалвоалаш вар из. Парте халкъои чIоагIа лоархIаш вар.

Даьхенна хьалхашка доккхий хIамаш корагIдувларах Арвид Янович Пельшена шозза еннай Социалистически Къахьегама Турпала цIи. Ленина ворхI орден, Октябрьски Революце орден, дукха медалаш.

Ший дерригa вахар коммунизм хьаьлара сийлахь-доккхача гIулакха хетадаь волча, Коммунистически парте тешамеча аьлий Арвид Янович Пельше сийрда гIулакхаш массаза а советски наьха дегашка латтаргда.

Ю. В. Андропов, Г. А. Алиев, М. С. Горбачев, В. В. Гришин, А. А. Громыко, Д. А. Кунаев, Г. В. Романов, Н. А. Тихонов, Д. Ф. Устинов, К. У. Черненко, В. В. Щербицкий, П. Н. Демичев, В. И. Долгих, В. В. Кузнецов, Б. Н. Пономарев, Ш. Р. Рашидов, М. С. Соломенцев, Э. А. Шеварднадзе, И. В. Капитонов, М. В. Зимянин, К. В. Русаков, Н. И. Рыжков, Г. Ф. Сизов, Е. К. Лигачев, Б. И. Стукалин, К. М. Боголюбов, И. С. Густов, Г. С. Павлов, А. Э. Восс, А. М. Школьников, А. А. Ешпаев, С. А. Шалаев, В. М. Мишин, Ю. Я. Рубен, П. Я. Страутманис, А. К. Маамесстер, В. К. Круминьш.

РЕСПУБЛИКА ХАЛКЪА ТIАХЬОЖАМА КОМИТЕТЕ

ЛЕРТТIА ДОАЛ ЦА ДИЧА ИШТТА ХУЛ...

Дукха ха йоацаш Нохч-ГIалгIай АССР халкъа тIахьожама комитет хьежар Грозненски генарех даьтта доахача заводе социалистически доалахье лораяра гIулакхаш мишта латт.

Нохч-ГIалгIай АССР халкъа тIахьожама комитето РСФСР финансай министерства НГIАССР йолча контрольни ревизионни управленеца цхьана тохкача тIа гучадаьннад, боахама лерттIа доал ца дара духьален социалистически доалахье метта лоаттаярах доаттабу къовсам чIоагIбара хьакъехьара парте правительстваи дIадехараш Грозненски даьтта доаккхача завода кулгалхоша (директор новкъост Баширов Ш. Б.) эсала кхоачашдеш хилар.

1981—1982 шерашка машиновкъа гIолла хьаахийта дуа генараш поставщикашкара хьанйдеш хайнад уж хила дезачул 208 тонн кIезигагIа долга (цар мах 51,6 эзар сом). Цхьабаккъда, цу хана завода керттера бухгалтер хиннача новкъоста М. М. Гайсанова цу ца тоъача генарий хьакъехьа претензи яьяц поставщикашта а машиннаьхъа а. ца тоъаш долча генарашта списани яьй производствени эатраташ а аьнна.

Ца тоъаш йола бийдал, кийча продукцеи товарно-материальни маьхаленаш цу гIулакха бехке барий чотагIа метта а ца уттаеш, предприятена хиннача зенна юкъеухийт. Иштта, 1981 шера цу хаперча кладовщика Е. Я. Хуберовай хиннa. 3034 сома боарамера недостачеи толкаль товаро-материальни маьхаленаши. хIаьта иштта кладовщикий С. Шамсадовеи Х. Б. Хамхоевеи ца тоъаш хинна 957 сом мах бола 617 килограмм генарий даьтта а производства издержкаш я аьнна дIаяздаьд.

1981—1982 шерашка керттерча инженера А. Ш. Бокова оттае бокъо йоацаше увттаьча актех завода директора дIаяьккхай материально-бехктокхамеча наха тIалаьтта 12 эзар сома мах бола 60 тонн жмыхи 22,1 эзар сома маьха хинна 89,5 тонн дуа генараши. Цул совгIа, тIеравьхай 550 сома маьха гIишлон материалаш.

Харцахьа-бакъахьа дIаахийтай пайда эца йиш йолаш хинна дуача генарий отходаш. фондах йола материалаш 1981—1982 шерашка заводаца гIулакх доацача наха дIахийцай — 812,8 тонн генарий отходаши 4,2 эзар кирпичи. Завода контролера И. А. Завгаевна мах а ца боаккхаш документ а ца оттадеш, завода автотранспортаца яхьийтай 1200 кирпичи 5 квадратни метр облицовочни плиткаши. Телхаю нарядни дисциплина. 1981—1982 шерашка наряд а йоацаш дIахийцай 1200 тонни жмыхи 60 тонн генарий даьттеи.

Оборудоване болх эсала беш хилар бахьан долаш 1981 шера январь бетта дена 1983 шера февралага кхаччалца нормал совгIа дайна генарий даьтта 16,4 тонн да, цун мах ба 11,8 эзар сом.

Кхоачашъяц даьтта потребителашта технически гIулакхашта дIахеца бокъо на луш йола директивни органий указанеш. Алхха 1982 шера июль бетта даьтта-хьоенала промышленноста Къулбаседа Кавказа объединене нарядагIа Ставропольски Орджоникидзевский химически заводашта дIадахьийтад заводо 1924 тонн 2-ча сортагIа дола генарий даьтта. 1-ча сорта мах а баьккха, из баьхи долаш цергара сов даьккхад 48,1 эзар сом.

1982 шера эксплуатацена йиала ха чакхьялалехьа списани яьй 17,8 эзар сома маьха йолча керттерча средствашеи кIезига мах болча инвентареи. ДIахо а эксплуатаци е йиш йолаш хинна запасни овтхалаш складе дIа а ца язьеш, металлолома дIачуенна аьнна квитанци а доацаш я.

Телхаю заводе финансови дисциплина. Тохкамо чулацача юкъа оттаьча окладел совгIа тийнна алапеш 1390 сом хилар, пайда ца ийцача отпускех тийнна ахчаш 382 сом да.

1981 шера легковой автотранспортага йоагIачул совгIа дIаяхийта средстваш 900 сом да. оттаьча лимитал 400 сом совгIа дахийтад командировкашка. 1981—1982 шерашка дахке даттача организацей цурамаца доацаш экономически стимулироване фондера материальни гIои хьисапе завода директора Ш. Б. Башировеи керттерча специалисташеи ийнад 1000 сом.

Завода директора Ш. В. Баширова хоам баьб Къулбаседа Кавказа даьтта хьоенала промышленноста объединене кулгалхошка шоай предприяте гIоина бола юрта боахам ба аьнна, из дика гIулакх цо даьрг а лаьрхIа премена 80 сом деннад Баришовна. ХIаьта гIоина бола боахам боацаш ба заводе.

Социалистически доалахье лораелга Iалашдечара цIенхаштта кхоачамбоацараш, финансови дисциплина чIоагIа телхаяр предприяте директора Ш. В. Башировеи керттера бухгалтер хиннача М. М. Гайсановеи кулгал эсала дар, тIахьожам мела хилар, даьр могийташ хилар бахьан долаш хинна хIамаш да.

Геттара во латт заводе юкъаьнцара бухгалтерски учет. Бетт-бетта а хIара шера а е езаш йола материальни маьхаленийн инвентаризаци еш яц. Дага а доацача хана е езаш йола проверкаш еш яц. Материальни маьхаленех юхедиисараш ниса дий хьожаш бухгалтерски даннешца сличени яц. Пропускной пунке керттерча бухгалтера подписа образец яц, йоацаш я кийча продукци араяккхара йола штампаш. Завода гонахьа яь хинна аьшка саьрга карт ехай. Централизни материальни складе лораяра йола сигнализаци яц. хIаьта ше а капитальни ремонт е езаш я. Заводе хила езаш я кийча продукци лелаш, нагий къоалаш дах моттигаш.

Къулбаседа Кавказа даьтта-хьоанала промышленноста объединене Грозненски даьтта доаккхача завода финансово-боахама беча балха шер-шера еш йола ревизеш хиннa езача боараме яц, цар гучаяккхац паччахьалкхен дисциплина гIоха телхаль моттигаш, социалистически доалахье лораеча дувлийта цIенхашта гIалаташ, ревизорашка уттаеча актай хьакъехьара приказаш деттац объединене а завода а кулгалхоша, гучадийнна кхоачамбоацараш дIадахара хIама дац.

Социалистически доалахье лораелга Iалашдара данза даргдоацаш дола гIулакхаш ца дарах, боахама доал на дарах парте правительстваи дIадехкхача тайпара къовсам ца лоаттабарах, финансови дисциплина телхаярах Грозненски даьтта доаккхача завода директора новкъоста Ш. Б. Баширова строги выговор яьй.

Бокъо йоацаш наха ахчаи средстваш телаш, материальни маьхаленийн недостача производства издержкай хьисапе списанеш паччахьалкхена даь зе кIезиг-дукха меттаоттадара новкъоста Ш. Б. Башировна кхаь бетта доагIача алапе — 510 сома боараме начет яьй.

Бокъо йоацаш 89,5 тонн дIаде лаьрхIа хиннача генараштеи 60 тонн жмыхаи списани ярах йола акташ увттаярахи даьтта нормал совгIа Iоухаш дойтарахи Грозненски даьтта доаккхача завода керттерча инженера новкъоста А. Ш. Боковна выговор яьй.

Генарий даьтта нормал совгIа дойтарах паччахьалкхенна хинна материальни зе кIезиг-дукха меттаоттадара А. Ш. Боковна шин бетта доагIача алапе 310 сома боараме ахчан начет яьй.

Хьалха Грозненски даьтта доаккхача завода керттера бухгалтер хиннача новкъоста М. М. Гайсанова бехктокхамах дола дош из отпускера юхаечa дувцалда.

Баьча тохкама материалаш коллективе ювцарах, гучадаьха кхоачамбоацараш дIадахара де дезараш белгалдаь хиларах, харцахьа гIуланхаш леладаьраш бехктокхаме эза хиларах, новкъостий Б. Тутаеви, Х. Б. Хамхоеви дIахо шоай балхах тIа хургба е хургбац яха дош дуача генарий фуна переработка яьчул тIехьагIа къоастадергдолаш хиларах йола Грозненски даьтта доаккхача завода директора Ш. Б. Баширова заявлени теркаме [...].

РСФСР финансай министерства НГIАССР йолча контрольно-ревизионни управлене контролера-ревизора кхоачашдоацача 208 тонн долча дуачи генарий фуна хьакъехьара материалаш прокуратуре дIачуенна хиларах йола заявлени теркаме ийцай.

КПСС ЦК Политбюро член, КПСС ЦК-арча КПК председатель А. Я. Пельше дIаволлилга вIаштIехьдоаккхача правительственни комиссегара

Правительственни комиссе хоам бу, кхелхача А. Я. Пельшех тIехкьара бIарг тоха 31 мае 11 сахьат даьлча дена 18 сахьат даллалца Союзий цIен Колонни зале чубуташ хиларах.

Пельше Арвид Яновича лазарахи из валара бахьанахи йола МЕДИЦИНСКИ ЗАКЛЮЧЕНИ

1899 шера ваь А. Я. Пельше пехкашта рак йолаш хиннав. Лазар сихдеш хиннад пехка долча ателектазой пехкий-дега кхоачамбоацараш тIехь-тIехьа дукхагIа хулаш хиларох.

Дог сацарах 1983 шера 29 мае 5 сахьати 55 минути сецав.

Патологоанатомически тохкам баьчул тIехьагIа диагноз нийса хилар бокъонца хьахьекхад.

СССР Миниздраверча ЙиъалагIча Керттерча управлене начальник, СССР АН-и СССР АМН-и академик, профессор Е. И. ЧАЗОВ; СССР АМН академик, профессор Н. Н. МАЛИНОВСКИЙ, Iилма заслуженни деятель, профессор В. Г. ПОПОВ; СССР АМН член-корреспондент профессор А. Г. ЧУЧАЛИН; СССР АМН член-корреспондент, профессор М. И. ПЕРЕЛЬМАН; медицински Iилмай доктор И. В. МАРТЫНОВ; дарба деш йола дор А. И. ЗАВАРНОВА; паталогоанатомически отделене заведующи Г. Д. ЛЕВИЦКАЯ.

ГIОРВАЬННА ШОФЕР

Ткъаь вхлагIа шу да Мержоев Жабраьила Османа Малгобекски района «Сагопшинский» комсий совхозе къахьега. ЦхьоалагIча класса шофер ва из.

Мержоев коммунистически къахьегама ударник ва. Цун къахьала къахьегам Даьхено белгалбаьккхаб «За трудовое отличие» яха медали СССР ВДНХ йоккха дото медали енна. Царел совгIа шоай гIорваьннача шофера автомобиль лораеш лелярах, запчастеши доагори кходарах, планаши тIайийца социалистически декхараши кIара шера дика тIехкхоачашдарах совхозо а дукхазза Сийлен грамоташи ахчан премеши тийннай.

М. ГУНОЕВ.

Дикача нахах

НАХА ЭШШАЧА НАКЪАЙОАЛ

Арсельгова Рукъета дагадаьллар моллагlаш тийта а хlамаш тегар хинна lацар. Цунна ловра шиа кулгашца хьадаьча барзкъашца наькха дегаш гlоздаха. Цудукъа эггара хьалхагlа Назране «Дом быта» хьадоллаше а цига балха яхар из. Из дар 1974 шера.

Дукха ха яале из хьожайир мастерала. Шийна тlадилла декхар диза кхоачашдеш, хlамах дикагlа кайоалаш ди-бийса ца къовсаш къахьегаш йолча Рукъетах бригадир йир.

Рукъет хьожайир город Ростове барзкъаш доахарий шера йолча курсашка; уж цо дика чакх а яьхар. Тlаккха Рукъет юха а «Дом быта» барзкъаш доахача балха ера. Моллагlа барзкъа дакка хоа цунна. 1979 шера денз барзкъаш доахар йолаш болх беш, хlара бетта 160 — 170 процент план кхоачашъю цо. Цо кулгалдеча коллективана даим хьалха доахаш цаl да: «Барзкъа заказчика тоам хургболча бесса тега!».

Султана Рукъета ше йоах: «Сона безк хет заказчиках, шийна хоза барзкъа тегийта воагlа из, тlаккха цун лоlам кхоачашбар тха сийлахь декхар да». Бакъ лув из. Сaг гlайгlане волча хана цlаккха гlоргвац «Дом быта», хlаца аьлча из дагадоагlача вац из. Шийн дотl гlоздаккха, хоза барзкъа тlадувха лоеш, шийна беза бос а фасон а лехаш юдхера хьаьеча, на барзкъа хьалечар толкадича кхы юхана дог оттаргдац цун. Хlаьта наьха санна болам е хул цунах.

Шийн профессех лаьца иштта дувц Рукъета:

— Вlалла йицлургьяц сона сай хинна хьехамча Пугоева Хьусена Лейла. Сона из говзал кlеэнг - дукха мара йовзацар, цудукъа учениталла яхар со. Дукхадар lомадир сона Лейлас: хlара балха минотах пайда эца, нердача фасонах барзкъаш тега.

Цу хана денз дlадахад дукха шераш, сентябрь бетта 26 шу дергда Султана Рукъета болх бу. Дукха говзанчаш lомабаьб цо. Царех ба хlамаш тегараш Арчакова Диба, Султыгова Паташ, малlача наьха барзкъаш тегаш бола мастераш Пугиева Паьтlамат, Гагиева Вахи, Пугиева lазват, Олиева Марем, Хашегульгова Зайнап, кхыбараш.

Цун хьинаро къахьегам белгалбоаккхаш дукха граматаш, ахчан совгlаташ тийннад Рукъета. 1978 — 1982 шерашка денз «Социалистически яхье котъальнар» яха знакаш тийнинай цуйна. Из я 1979 шера денз «Коммунистически къахьегама ударник».

Тайп-тайпарча моттигашка, наьха дегаш гlоздоахаш, шийн говзача кулгашца маlача наха а кхалнаха а хоабала новкъостал деш хьайоагlа Арсельгова Султана Рукъет.

А. САГОВ,
укх соб. корр.

БРИГАДИР

ОЧЕРК

Оалаш ма хиллара, къахьегама «хьалхара школа» яьккха вер Суламбик 1958 шера «Чечингстройтранс» объединене номер шиъ йолча автотранспортни боахаме балха венача хана. Хlаьта а цуьна ма хеттара дlабодацар болх, цкъацца хьехам, гlо новкъостал эшар.

— Цу хана денз 25 шу даьнна дале а, сона диццденадац е диц а хургдац цу хана сай хиначa хьехамча Фисенко Петр Григорьевича сейна даь гlо, — йоах Матиев Суламбика. — Цо сона хьехар вахаре никъ нийсса дlа мишта баха беза. Iайха каралаьца гlулакх дезаш, хьалхашка латта декхар цlена кхоачашдеш, вах безаш хьо хуле дукхагlа везаргва хьо наха, лакхагlа хеттаргда хьа сий, оалар соца къахьегама ветерана.

...Шоай автобоахаме меттел, ерригача объединене гlолла а сий деши лоархlаш ва Суламбик. Цунах дукхаза а бейнаб новкъостий бокъха тешам. Из хинна Грозненски городской Совета депутат. Из ва парте обкома, парте Заводской райкома бюро, объединене партноме член.

Суламбик ва ткъаь цаl сагах латтача бригада бригадир, шоай партийни организаце дикаглола агитатор. Цудукъа шиа план тlехьхоачашъярах чакхдалац цун гlулакх, ше сайна болх ба lомабе беза новкъостий. Толомаш даха сардагlа яккха оза ерригa коллектив, кхы а чlоагlъе еза цун дисциплина.

— Къаьмехтал дlамигача коллектива кулгалхо а хила вела принципиальни доагlар хьадехаши, — йоах Суламбика. — Цудукъа хlана а бокъонца кхоачашдаьнза долча кертерча декхарех цаl лерхl ал бригада дисциплина кхы а чlоагlъелга.

Ийслагlа пятилетка толаме кхоачашъярах паччахьалкхен совгlат — «Знак Почета» орден елар Матиева. Хlаьта, иттлагlа пятилетка диъ шера кхоачашъяьй цо. «Къахьегама борал» лох да долийташ дlайолайир цо цхьайтталагlа пятилетка а. Цун хьалхарча шин шера план тlехьхоачашъяьй. Кхы а лакхагlа да укх шерара хьонхамаш. Пятилетка кхаь шера план кхоачашъяь дездир цо Цхьоалагlа май. Цхьабакъда, шийх лаьца дувцара тlера вац Суламбик.

— Со цаl хинна lац тха автобоахаме ишта хьинаре къахьегаш. Уж дукха а ба. Шоай кхаь шера планаш хlанзалехьа кхоачашъяьй водителаша А. Амаева, А. Семенюкова, В. Кушнарева, М. Мамаева, кхычар. Дикка къахьегаш я тха боахама ерригa коллектив а. Пятилетка кхаь шера план СССР Конституце дента — 7-ча октябре кхоачашъе лаьрхlад. Цо шиш дош гlулакхаца кхоачаш а ду. Укх шера биъ бетта гlишлон материалаш дlа-юха ихьара план 106 процент кхоачашъяьй боахамо. План кхоачашъярах кхоачамбац тхо долча. Чlоагlа къовсам лоаттабу кхоми хьурмати дера. Иштта, пятилетка шин шера тха боахама коллективо кхоьвд 3 процент доагор. Из кlезига дац. Кхо бlаь совгlа автомашина чlуйоагlача тха гаража ерригача паркана кхаь бетта болх балла да из. Кхоми хьурмати деча, производства эффективности балха дикаьи айеча, къахьегама дисциплина чlоагlъеча санна дикагlа хьокхамаш тейт бригадни подрядагlа болх беча коллективаша. Тха боахамерча бригадех йиъ бригадни подрядагlа болх беш я.

Из бакъда. Тlехь-тlехьагlа шерагlа юкъейхува транспортникаша из прогрессивни форма. Хlаьта, белгалдаккха деза цу автобоахаме бригадни подряд диъ шу хьалха эгара хьалхе юкъейоалаяьр а Матиева бригада йолга... Бакъда, атта дацар из кердадар юкъедоаладеш. Наха юкъе дукха ихетама болх безийзар. Москве а вахе цу формах болх беча бригадай опыт lамае йийзар Суламбика.

— Уж халонаш хlанз дlаьяннай. Бригада цу методагlа болх бу, — йоах Матиева. Цхьабакъда, тха болх кхы а дикагlа дlагlоргбар номер шиъ йолча кирпичкаш еча заводо цхьацца йола кондарлонаш ю мара. Цига дlададача машинаш тlайотта кирпичкаш йоацаш, е уж тlайотташ йола транспортераш болх беш йоацаш латта дезаш хул тхо. Иштта сайца латта дезаш моттигаш хул гlишлоний объекташка дlададача а. Уж тайпа моттигаш ца нийслоре кхы а лакхагlа хургдар тха хьонхамаш, — йоахар Суламбика.

Бакъ лув Матиев. Цар болх дикагlа дlабахара новкъарле ю шоллагlча кирпичкий заводал совгlа Нохч-Гlалгlай гlишлон управлене цхьацца йолча СМУ-ша автомашинаш тlа моххаш тlадоттарен lадоассадарен болх лертlа вlаштlехьа ца баккхаро.

Цу заводен гlишлоний организацейи кулгалхоашта дагадехача дика хургдар, аьнна хет уж кхоачамбоацараш сихха дlадала КПСС ЦК ноябрьски (1982 ш.) Пленума решенеша уж декхарийла белга. Транспортникаш вай буоце, цар производственни къахьегамеи дисциплина тlа-тlа чlоагlлуш йоагlа.

— Сaг вокза атта дац, хlаьта Хьусена Суламбикаца аз болх бу 25 шу да, — йоах «Чечингстройтранс» объединене 2-ча АТХ-а парткомми бюро секретара Маркарова Галина Федоровнас. — Доккха хьинар дола, къахьегам, коллектив дукха еза сaг ва Матиев. Кхетам бокъха бола бригадир - организатор, кхетам дур а ва из. Моллагlа декхар шийна тlадулле а тешаме кхоачашду цо. 1964 шера дар из. Цу шера Ростовски областе ялат чуацача гlо де яхийтача 40 машинах латтача колонна кулгалде вахийтар къона коммунист Матиев. Тайп-тайпарча бригадашкара вlашагlтеха, тайп-тайпара оамалаш йолаш нах бар колонная юкъе хинараш. Кlимарсо хьалхашка оттадаь доккхий декхараш, кхоачашдергдола барт тайна коллектив цхьана вlашагlтохар а дукха низ, хьинар ашарал совгlа, организаторски говзал эшаш хlама дар. Из дерригa а цига дика хьаьекхар цо. Ростовски областе ялат чуацача доккха гlо дарах ВЛКСМ ЦК Сийлен грамота елар Суламбика. 19 шу да из бригадир вода. Цо кулгалдеча бригада массаьара гlулакх а хинна дlаоттад мехка белгала событеш йолча деношка кхоадьача доагорца болх белга. Иштта хилар КПСС 26 съездо, СССР профсоюзий XVII-ча съездо шоай болх баьча деношка. Кходаьча доагорца болх а беш 150 эзар кирпич дlаяхьарца белгалдьяккхар цо В. И. Ленина ваь 113 шу дизара хетадаь укх шера 16-ча апреле хинна Ерригсоюзни коммунистически субботник а. Цун бригаде бац тlехьабусараш, массане а цхьан цlен дезаш санна барт тайна къахьег. Нагахьа санна цхьанне план кхоачаш ца еш моттиг нийслой, ерригa бригада хьагул а яле, хьож цо план кхоачаш ца яра бахьанга, из бехке вале бехк боахх, аше гlо ду. Корта бохабу малара тlаккхувраша, дисциплина телхаераща цхьанна а тайпа машар бац бригаде. Толамаш дахара, боля тоабара, юкъарча вахаре даакъа лаьцара, дешара кхетам совбаккхара — массанахьа а хьокхам телар бригадир шева. Болх беш а заочно дешаш йистеяьккхай цо техникум. Цо даь хьехар хьал а лаьца, техникуме заочно деша вахав цу бригадера кхы а ши сaг — Айдев И., Асланов Х. Хlаьта цхьанкха а хlама къайла ца хьош къонача водителашта дlахел цо шийн говзал, опыт. Шоай хьехамча санна дика болх беш ба цун хинна учениташ: Хаджимурадов Р., Исаев Х., и. кх. дl. Ше хьийта къахьа ца доарах вонкхийву Матиева. Массанена а эшачуяга хьожа. Тlехьара аравоал гаражера, тlехьарчарца чувоагlа из...

Покхха опыт йола водитель, бригадир, хьинар дола общественник хинна lац Суламбик. Из ца башха-дикача дезала да. Шийн вахара доттагlчуьнца, сесагаца — Золдасханаца цхьана шоаш санна нахаца lамероеш эздийн болаш. Даьхенна халкъа накъабаргболаш хьалкхебу цар шоай дезал. Машинакъа техникум йистея лаьккха, болх беш ва воккхагlа вола воl — Иъоасам. Воккхо воl — Темерлан Советски Эскаре гlулакх деш ва. Цар йоl — Зуляхан дешаш я Астраханьски медицински институте. Хlаьта Мадинан Леная — школе. Шоай да-нана санна нах, къахьегам дукха безаш ба уж берригаша. Вешта из-м кхыча бееса хила а дагlац.

Ю. КУРСКИЕВ.

Нохч-Гlалгlай гlишлон управлене цlенош хьалдеча комбината прораб Салтамурадов Саид Вахаевич верте латтача гlишлон участка коллективо Ленина цlерагlча улицагlа хьалдоттаьш латт 242 квартира йола наха чубаха цlенош. Графикал хьалха ду цlеной пхи этаж етта а бийкка пхлагlа этаж йотта болабенниб участка гlишлонхой. Цига белгалбаьнна дика къахьеташ ба электрик Есин Иван, плотник Мальсагов Муса, монтажникаш Ситников Сергей, Копылова Пелагея, кхыбараш.

СУРТА ТlА: шоаш хьалдеш латта цlенош сихагlа йистедахара дагабоалаш ба гlишлонхой (аьрдехьара аьттехьа) И. Есин, С. Ситников, П. Копылова, М. Мальсагов, прораб С. Салтамурадов.

И. ПЛИЕВА сурт.

ПРОМЫШЛЕННИ ТЕХНОЛОГИ — ЖА ЛЕЛАДЕЧА

Ставропольски края боахамаш ма леладиро балха толаме пиъекххуь lоахарийн жерчи кхабара промышленни технологи. Кердача способагlа гlулакх ду укхаза ворхl миллион долча lуадерча пхи миллион гертача устагlаша.

— Хьайбаш леладераша йоах, даьгlенаша хьанхеллаб устагlа. Белгтала, Ставрополья арений lалама хьалаш Российски Федераце эгтара доккхагlдола, биткъа хьоаса бола тха луча же lул хьахина база яр шоай хана. Цхьабакъда, цкъа ха хьалхагlа дене краера даьгlенаш ца тоьачахьа яьлар, — яхаш дувц жан гаьзарийи леладара Ерригсоюзни lилма-тохкама института (ВНИИОК) директора Шугай Евгене. — Эрий яьда даьгlенаш ялатея технически культураш дlаера пхьатарра аки йоладрах. Тlаккха дита дийзар тха оахош массаза а леладаьр — даьгlенашка мара жа леладе йиш ца хилар.

Крае жа леладарал кхабаран оттаьча промышленни системо дlадехац сел йоккхий материальни финансови затраташ елга, из юкъеяхьара массе метте торонаш йолаш я.

Кердачун маlан сенах латт аьлча, из латт, йоккхийча механизированни фермашка тар ма лу дукхагlа lоахарий хьалхлийтара жерч дукхагlа а долаш дикагlча фух долча жех ламха продукт луш дола lул хьадерах. Къаьнера кошараш lай жа дахкаргдолаш тоаси латт, хlаьта аьхкий lоахарий леладарая кхабаран хьеш я механизированни майдаш. Ахка укх тlехьарча иxe шера ставропольцаша 400 эзар дукхагlа хаьлийтад жерч. Тахан дерригача lул юкъе 53 процент да уж.

Чуcоцадаьча хьалашка жа lуй йоккха йоацача бригадо пхиъ, итт, кхы дукхагlа а эзар устагlа кхоаб. Иштта уж кхаба тешшаме йиш хулийт фермашта гонахьарча дика тоаьча культуран даьгlенаша, аьрхкlа хьаьча кормоцехаша. Керда юкъедоаладьча хlамах чlоагlа гlойле аьнна жа lуьта шоашта а; хьайбаш леладеча городоке царна мел эш хlанзарча тайпара бытовой паргlатонаш я. Цар къахьегам дикка аттача боаких, балха ди нормированни хулаш доагlа. Жа леладе бахаб нагирхой.

Дукха ха ялалехьа бокха пайда беьлар хьалхагlа экстенсивни хиначa даькъах. Производства эффективность лаккхеннай «Большевик», «Ипатовский», «Советское руно» яхача паччахьалкхен племенной заводашка, «Путь к коммунизму» яхачея кхычен колхозашка. Хувцамий сурт бlаргагургда «Заветы Ильича» яхача колхозага хьежача. Нагахьа санна 1970 шера даьгlенашка леладеча хьалашка колхоза хlара устагlанна тlера 3,6 килограмм тха доахаш хиннадале, хlанз 9,5 килограмм доах из. Хlаьте хlара керта лоархlаш доаккхаш дола дулх кхы а дукхагlа хиннад — 10 килограммагара 31 килограммага кхачаш. Тlаккха фу хул, масала, ийс килограммин ах килограмм биткъа хьоаса болча тхах? Цунах мукъагlа хьаде йиш йолаш хиннад ийс гарга костюм тега тоъал эш.

Ставропольски технологи хьашт долаш ба мехка ерригача жа леладеча зонашкара хьайбаш леладераш. Вешта, уж хинна а lац. Укх массехк шера социалистически паччахьалкхений lилманхоашен специалисташен вlашца дагlа а бувлаш болх бу Ставрополье хьахинна промышленни технологи аргаьккха тоаяра. Къаьстта беркате лел кхаь института — ВНИИОК-ен, болгарски город Костинбродерча хьайбаш леладеча институтан, Земун - Полерча югославски хьайбаш леладеча институтан — юкъера бувзамаш. Хlаьта ворхl миллион устагlа лелабеча Ставропольевея, 10,5 миллион устагlа болча Болгарени, ворхl миллионага кхоачаш жа долча Югославени из lилман интеграци — дукха проблемаш къоастаярга бола агтара доацагlа бола никъ.

Ростислав КВЯТКОВСКИЙ,
АПН корреспондент.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

ГАНА. Мехка столицерча советски книжкий тика чу массеза а дукха нах хул. «Къаьстта чlоагlа къердаш да марксизма - ленинизма классикий балкаш, советски периодически изданеш, эрсий а советски а яздархой, цу даьяхье Л. Толстоя, Ф. Достоевски, А. Пушкина, А. Чехова, А. Толстоя, М. Шолохова, Ю. Бондарева произведенеш. Тха къонача книжкаш дешараштa дукха деза бераштен кхелетараштен дола Сийлахь - боккхача Даймехка тlем тlа советски наха карагlдаьннача деналерча гlулакхех дувца книжкаш, фаьлгаш», — аьлар тика директора Франсис Мэну.

СУРТА ТlА: В. И. Ленина произведений стенда юхе.

Ю. САВИЦКИЙ сурт.
ТАСС фотохроника.

Дуне цхьан кlиргаlа

ЛОРАДЕ МАШАРА ГlУЛАКХ

Дунен бокъха шп тlом бейза йолча Европейски континента тlа тlехь - тlехьагlа шерагlа яржаш латт «Машарая вахарая тlехьа, ядерни тlехьа дукъхьала» яхача девизагlа укх шера 21—26 июне Праге дерригдунен ассамблея гулъяра еш йола кийчо. Из дунехача мехкий викалаш юкъе болаш хургйола форум валар дахьаш йолча ядерни катастрофа кхерама дукъхьала, машарая дунен халкъашта юкъера кхерамзле чlоагlъярая тlехьарча къовсама ерригача машар безача общественноста низаш кхоттадеш йола лоархlаме фактор а хинна дlаоттаргъя.

Дерригдунен ассамблена кийчо яра доазонашка Лиссабоне шийн болх чакхбаьккхаб къамий кийчон вlашагlкхетаро. Португале 250 общественни, профсоюзни, дина организацей викалаша тlаийцай 1983 шу Европа е ерригача аламлен а кхоаненна ходам беш дола шу хинна дlаотта тарлу аьлла белгалдаь йола воззвани. «Герзаш lоадеяга сихдаро, — белгалдоакх документа тlа, — тlехь-тlехьагlа кхы а цlенхаштагlа кхерам тlаоттабу лаьттана. Къаьстта бокха кхерам болаш хlама да Европейски континента тlа юкъерча гаьнагlа йолха керда американски ядерни ракеташ дlадийсте тlерташ хилар».

Лиссабонерча вlашагlкхетаре даакъа лоацараша белгалдоакх дерригача лаьттан тlарча машара тlехьа барий мугlараш хьалхьоадара а чlоагlдара а Пражски ассамблея чlоагlа лоархlам болаш хургхилар. Тхо декхарийла да, йоах цар, «Машарая вахарая тlехьа, ядерни тlема дукъхьала» яхача форума дикка боккъонца чакхъяккха.

Герзаш lоадеяга юхатохара наькъаш лохилга миллионаш болча наха чlоагlа дагадоалаш хlама да. Дунихача мехкашка хьинаре чакхдьяннад европейски кхерамзлен низана гlулакхаш леладераш де дезарий кlира. Бонне, Париже, Лондоне, Праге, Софие, Брюсселе, Риме, Женеве из белгалдаьккхад дунихача аьхка манифестацеш митингаш еш. Цар хьахьекхар мел боккха кхерам баь агрессени реакцен низаша юхаоза ца луш герзаш а lоадеш дlадолалдаьча гlулакхаша. Вашингтон а цхьайола натовски кхы столицаш а чулоацаш лаьрхача милитаристски истерех малагlа зулам дагда халкъашта кхетадеш хилар.

Ростоке (ГДР) герзаш lоадаре дукхьаларча, машара, кхохкам кlаьдбара, герзаш дlададара тlехьарча къовсама актуальни дешашта хетаяьча Балтийски форда йистерча мехкий, Норвеге, Исланде XXIX балха конференци кийчъяра доазонашка чакхъяьннай дунихача наькта митинг. Цига белгалдаьккхад дерригa низаш массане юкъара машари дунен халкъашта юкъера кхерамзлен чlоагlъяра тlадерладака даргдоацаш хилара. Дукхьал из бахьан долаш, белгалдаьккхад ораторашa, цу гlулакха оттаь я КПСС ЦК Генеральни секретара Ю. В. Андропова дlакхайкаь Советски Союза конструктивни машара инициативаш, яхаш.

Хlамах сакхеташ йоа аламае дукхьаза я тlема кхерама, ядерни катастрофа йоаржаe кийчо яра. Европа халкъаш, лаьттан тlара дийна уйла йола берригa нах а санна, тlехь - тlехьагlа хьинарагlа къовсам лоаттабеш да машар лорабара, дунен халкъашта юкъера кхерамзле толха ца йитара, чlоагlъяра тlехьа.

●

АФРИКА КЪУЛБЕХЬЕ: ХУВЦАМАШ ХИЛАНЗА ДАРГДАЦ

25 мае денз 31 мае кlирачуца дерригача дунен тlа белгалдаьккхад Африка Къулбехьен халкъий къовсама мутlахьа хилара кlира. Цу районе эттача хьало хьахьокх къовача паччахьалкхенаша шоай лоlаме хилар лораденна расистско - колониальни lотклама дукъхьала къовсам лоттабеча цигарча халкъий толамаш хилар шеко йоацаш долга, бакъда дуниа цхьана цlаккха ца хиначa тайпара Малхбузе чутlерташ ЮАР агрессивность чlоагlъеш йолга а.

Континента Къулбехьа тlехьхьара хиначa событеша тешал ду дукха ха йоаццаш а тlехьа цун малхбузехьарча гадоахараштa хьалхашка «йохарейоацаш» лоьтеш хинна Апартеида система латтачара меттахьа яьлла талла тарлуш хилара. Бакъдараш хьахьокх ЮАР-е бахача наьха ерригa группаш ду даьгье кlайбараш а болаш, расови дискриминацена дукхьаларча къовсама юкъе шерра даакъа лоаца болга, вlалла а ца хиначa тайпара болхлой болам айбеннилга. ЮАР-е халкъо герзашца кийчъаь йола гражданск бокъонаш а паргlато а бахьан долаш я выступленеш чlоагlа шерра яьннай.

Африка Къулбехьарча хьала шоллагlйола лоархlаме аспект — вlалла ца хиначa тайпара бахьока бола юаровски расисташa оккупаци яь бола шийн моххи шийн лоlаме хулийтлга сихха чакхдаккхара тlехьара намибийски халкъа къовсам. США а НАТО гlоллара цар партнераш а гlерт Намиби шийн лоlаме хилар чакхдаккхара хьаегьехьара ООН Кхерамзлен Совета резолюци кхоачаш ца яйта а кхьметтел намибийски проблема къоастаяйтара ООН юстара яккха а гlерт. Шоашта из а хоаш гlерт уж Намибера ЮАР оккупационни бlу яра ца баккхийта а Къулба-Малхбузен Африка халкъа организаца (СВАПО) даакъа а лоацаш цига паргlатта хоржамаш делга чакх ца далийта а.

Тlехьарча хана Намибе хьакъехьа малхбузехьа дагадехар — Рейгана администраци хьалха а лаьнна расисташa хьаллаьаца вlалла а вlашагlкхета йиш йоацa ши дош: Намибе шийн лоlаме хилийтара Анголера кубински интернационалисташ арабахара «вlашагlтохара» идея. Цу идея оаьанал дехьара эзтораш лоаттабар цкъа тесхача топаца ши пхьагал йоаае американски къулба - африкански спецслужбашa лелаеш йолча Унита бандаш Анголана чуделхилга аттагlа хилийта а шоашта лоачa тайпара Намибе проблема «къоастае» а, цига колониальни порядкаш юхе а юташ.

Континента Къулбехьен къовсам лоаттабеча халкъа оаглонтахьа да шоай лоlаме дола африкански мехкаш, социалистически содружества паччахьалкхенаш, дерригача дунен прогрессивни общественность. «Ерригa Африка паргlата а шийн лоlаме а хилийта, экономически социальни прогресса вашаграгlа на толаме деглайолаяра хьаштаьа дlадехараша хьежяа», — белгалдаьккхад Африка мукъаккхара денца дувзаденна Африка паччахьалкхенаштен правительствашен керте латтараша а халкъашка а СССР Лакхерча Совета Президиуми СССР Министрий Советии дахьийтача моархад тlа.

●

«АКl» — ХИМИЧЕСКИ ГЕРЗА

Химически герз дехкарен дlадаккхарен хьакъехьара дунен халкъашта юкъера конференца кийчъелга сихдара чlоагlа тlахьехаш оаз ийдай укх деношка Хошиминера. Из кхайкар даьд планета тlа бахача малагa «Химически бактериологически герза дукъхьала я дунен профсоюзаш» яхача девизагlа Къулбехьен Вьетнама цу йоккхача города чакхъяьннача дунен халкъашта юкъерча конференце даакъа лоацаш хинараша. Цига даакъа лоацаш хилар пхе континента тlарча 60 совгlача мехкашкара делегацеш, дийна дунен халкъашта юкъерча организацейи викалаш. Вай планета тlарча машара гlулакха хам беш мел бараш.

Цу йоккхача профсоюзни форума делегаташа хьахьекхар химически бактериологически тlом болабе кийчо яра тlасраьь йолча США администраце планаша проашка сагото яйталга. Чlоагlа агlазбеха болаш дийнар цар 20 шу хьалха къаьа нах бoабеш доллача химически герза тохкамаш дара йолча полигонах санна американски военщина Вьетнама къулбехьарча провинцеех пайда яйбаь хилар.

Конференце дийцар Вьетнама дукъхьала агрессивни тlом лоаттабеча США зуламеча гlулакхащара целовеихкаш дола бакьдараш. 1961 шера денз 1971 шерага кхачaчца йолча хана американски бlунашо Къулбехьен Вьетнаме дlайоаржаьяй 90 эзар тонн совгlа токсически вещественаш. Цар 40 процент долча хlамаш дlайийначa кхаьтен хьунаштен уж дlаланьеш эздаьа. Американски империалисташa болабаьча химически тlемо бойбаьб миллион сагa совгlа вьетнамцаш.

Дагадохийтаргда вай укх шера январь бутт юкъе кхаьчача хана токсически вещественаш сагах гонахьарча средане еш йола влияни lомалра кхеталь дунен халкъашта юкъера симпозиум Хошимине чакхъяьнна хилар. Американцаша химически герз Вьетнама дукъхьала даиккхарах хьахинначувга а хьежа ДРВ, СССР, США, Франце, Великобритане, Итале, дукхача кхыча мехкий lилманхоша дерригача дунен lилмаа болхлой тlахьийхар рейгановски администраце еш йолча химически тlема кийчонна дукхьалара оаз яйра.

Хошимине хиначa хlанзарча дунен халкъашта юкъерча конференце цlаьаха а харцаха аьрхlар вьетнамски лаьтта американски военщина даь доакха зулам, профсоюзаш дунен халкъашта юкъера общественности тlахьийхар химически бактериологически герз сонадаран дlадаккхаран тlехьара болам дlабоарнабара. Форума юкъе даакъа лоацараша хьелладай Варшавски договора юкъе даакъа лоацача паччахьалкхенаша тlайийцача Пражски политически декларацена юкъе яха йоагlаш йола дунен халкъашта юкъера конвенци кийчъелга сихдара хьаьхьара предложени. Вай хьадех, аьлар мехкдьттавойи дунен профсоюзий дунен халкъашта юкъерча объединене генеральни секретара Ален Кове, химически бактериологически герз кийчдеяга, хьадехга, lоадеяга, кхьедоаккхилга дехкар. Цунна дукхьара къовсам нах хlаланбеш долча герза дерригача тайпаштa дукхьаларча, герзаш lоадара дукхьаларча юкъерча къовсама дакъа хинна дlаотта беза.

Шеко йоацаш да Хошимине хиначa дунен халкъашта юкъерча конференце тlахьехар профсоюзаш лаьца ца lеш дунен халкъашта юкъерча шеррача общественноста хьаллоацаргхилар. Цуй иттогlаша новкъостал дергда дунен халкъашта юкъера хьал тоадара тlехьарча, герзаш дlадахара, кхохкам кlаьдбелга кlоаргдара тlехьарча къовсама прогрессивни антиимпериалистически низаш дlахотадара.

В. МАТЯШ,
В. КОРОЧАНЦЕВ,
И. МАСЛЕННИКОВ.
(ТАСС).

Дунен халкъашта юкъера заметкаш

АСЕАН МЕХКИЙ КХЕРАМЗЛЕННА ТlАЛАТТА КХЕРАМ

Дукха ха йоаццаш ше Индонези, Малайзи, Таиланд, Сингапур, Филиппинаш чуйоагlача Къулба-Малхбоален Азе паччахьалкхений Ассоциаце членаш долча мехкашка наха волаш. Япона премьер-министра Ясухиро Накасоне цкъа кертагlдаьккха lаьзар регион «Японена» lалаьмате боккхача лоархlаме хилар. Воннъалкар аьлча, тlа-тlа йоккхагlа хул «пятеркана» чудоагlача мехкаца Япона арахьарча политике санна. Иштта цун торгово-экономически планаш тlа а лоаца моттиг. Моттигерча пресса Накасонас дийцарий хьакъехьа ядераштин хьежача, регионе битуньизм сийдоаккхаш ду из фант. Хlаьта из хlама бахьанаш кlоаргга долаш а да.

«Накасонас Джакарте лаьча переговорий чулоацамга диллача, — язду наха чlоагlа лоархlаш долча «Мердека» яхача индонезийски газето, — вывод е йиш я. вилита арагоалаш цо детальна кеча хlама АСЕАН мехкех Японе милитаризмаш кха йолча экономически кlийлах ьысаре пайда эцалургйй хьакмo дар аьнна».

Къулба - Малхбоален Азеяа доал де тlертар японски экономика структурах лоархlам дола хlама да. Кийтта бозгlача маьлха Мехка боахама торо хилар цуш экспортни низалешта ма эшша бе болх хиларах тойша ма дий. Хlаьта из ше геттара къе ма бий доазол дехьара, цу даькъе Къулба-Малхбоален мехкашкара а хьахкаьа еаш йолча бийдала ресурсашка диллача. Иштта, цар лоаттабу Японена 80 процент из ца хилча цуй автомобильни промышленность деглаха йиш йоацаш бола каучук, 40 процент хьу, 95 процент олова. Цар лоаттаду мехкдаьтта, бацоавгlаех доаькха даьтта, копра.

Японски премьер-министра визито хьахьекар, вlаши юкъе леладеча торгово-экономически гlулакхашта АСЕАН мехкий чаритета приоритета доладоахилга а йоаццилга. Накасонена улувайлина вена хьинача кхыча мехкашарча гlулакхий министра Синтаро Абэс ше lаьха интервью луш цкъана сагo а шеко хургйоацаш дlаьалар Къулба-Малхбоален Азе мехкашца ше гlулакхаш леладеш Японе хьалхарча аргlана теркалдергдараш «пятерикана» анараш а доацаш шийн монополе хьашташ хургхилар.

«Вай мехкашта юкъера экспорти импорти вlаши кийсярах долча дешата ьвнарах йола Индонезе предложени, — тешал ду «Мердека», — сол хуро теркал а ца еш йитар. Вайна хетараш дергах а кхетен японцашта. Из дерригa бlаргалайча, малав Къулба - Малхбоален Азе мехкий хьаштаци царна эшарaш Японе доте тlаоалагда аьлла хетаргдар?

«Дунен шоллагlа тlом болалуш, — белгалдоах «Нерита буана» яхача джакартски газето, — дерригача дунена дlагоайтар Японе тlема рельсаща оттаь йола шийн промышленность бийдаллашца lалашьяра доалахарча мехкашта оккупаци е, уж гуччахьа доаха, эггара къизагlа дола гlулакхаш леладе ше кийча хилар. Нагахьа санна институте тlара тlема дукхьалара статьяш хувцo тlема потенциал дегlа ма йоагlа чlоагlагlа доаготтаргда «шийн лоархlаме вахара хьаштаци lалашдара» АСЕАН мехкаш бе долга.

Токио хаддаза кхайкаду, иза болаш доагlача «самообороны низама» лораде дезаш дола Японе хьаштаци тахинарча дийнахьа кхаман доазонйн гома чура арадаьнна эзар миль гамна дахьна хилар. Бахьан доацаш дац цу духьа, тlема гlулакхий даькъера Японе керда новшешна хьаллоашаш Къулба-Малхбоален Азе цхьанна а мехка общественность ца хилар. Филиппинайн кхыча мехкашарча гlулакхий министра Карлос Ромуло запамаш ма яра, Токио тlема потенциал «сихха деглахаш латтар АСЕАН дерригача мехкий кхерамзленна дукхьала тlалаттаьш бола боккха кхерам ба».

А. ЧЕРКИЗОВ.
(АПН).

КХОАНА—ДУНЕН ХАЛКЪАШТА

ЮКЪЕРА БЕРАШ ЛОРАДАРА ДИ

ИРАЗ ДОЛА ВАХАР

1-гlуа июне вай планете дахача адамаша Iеадерзда дуйнен халкъашта юкъера бераш лорадара Ди. Хlьата, из ди эггара хозагlа вай Советски мехка деаду, хlана аьлча, Советий мохк ба берий эггара дукхагlа йоахко ол бар. Вай Коммунистически партеи правительствам дхьаькха а хlама кходац мехка зlамигача граждамашта дlа ца луш. «Дерригa а бераш-тal» советски халкъа дег чура доагlаш да уж дешаш.

Берий яслеш, берий бешамаш, спортивни площаднаш, бассейнаш, берий санатореш, поликлиникаш, больницаш, пионерски лагераш, мах боацаш луш бола яхача, мах боацаш тела учебникаш — дагардаь а вартвац вай пачхьалкхено берашта деш дола дикаш.

Бакъда, массанахьа дац, бераш, шун няйсаркхой вахар нинтта гlоза, нинтта ираза. Дунен чу ахалел совгlа дола бераш дизалка хlама дуаш дац. Хlара шера миллионаш бераш дов дунен чу иоцалахи лазарехи. Из хьал капиталистически мехкашка да. Цу мехкашка берашта гlо дац йоахко яц. Правительства геразаш Iоадара, хьакхоллара дlадохийт шоай боддетий докхагlа дола даахьа. Цу гlулакхо бlаьхий бараш кхы а бlаьхегlа хулийт, къе бараш кхы а къегlа хулийт. Цу мехкашка кхыметтел 7—8 шу дальна бераш заводашкеи фабрикашкеи балха доахк. Хlаьта цамогаш хина бер больнице Iоудулаш хилча, бlарчча боахам дlабала безаш хул лораштa. Вай мехка-м берашта а боккхийчарна а дарба мах боацаш ду. Инттa гlоза вахар вай мехка хилараx темаш дац капиталистически мехкашка даха бераш. Вай мехках дола бакъдар царна дlахар кхер капиталисташ: вай мехках водар дувц, Iехаду шоай бераш, коммунистaша дерригача дуненна духьала тlом кийчбу, яхаш.

Инттa, капиталистически пропагандо Iехаьчарех я Америка Вlашагlкхийттача Штаташкара 10-шу йолаш Саманта Смит а. Оаш массане а дийша ма хургдий, бераш, цо дальча хаттара мол а луш, КПСС ЦК Генеральни секретара йоавъоста Юрий Владимирович Андропова цунга яздаь кехат. Цу кехата тlара да ер дешаш: «Iа язду хье сагогдеш хилараx, вай мехкашта юкъе ядерни тlом хургхилараx кхераш. Хаттар ду Iа тlом ца хилийтаре оаха фу ду яхаш. Хьа хаттар — хlара сага хьалкхаттачерех верттердар да. Аз жоп лургда хьона цlенхаштта а дог цlена а.

Халахь, Саманта, оаха Советски Союзе, де гlерт, деш а да тхоашта дулуш мел дар вай мехкашта юкъе тlом ца хилийтара, цlаккха а Лаьтта тlом ца хилийтара. Инттa уйла йолаш ва хlара советски саг. Инттa хьийхад тхона тха пачхьалкхе хьехкелача сийлахь - воккхача Владимир Ильич Ленина...

Бlарга вогlар тохаелча миллионаш нах боаба низ бела гера да Американа а тхога а — уллара гера. Цхьабакъда, из гера тоха дезаргдоле хьал оттар дац тхона. Цудухьа, Советски Союзо, торжественно, дерригача дуненна дlахайкадаьд: цlаккха а, — цlаккха а! — цхьанна а мехка духьала хьалхарча аргlагlа ядерни герз гучадоаккхаргдац аьнна. Дlахо йодача цун производство сона а аь, дерригача Лаьттаре цун цlанедан дlахад тlахьех оаха...

Тхона машар эш — де хlамаш юрта да тха: ялат кхедe, гlишлош хьалье, нердадараш кхоала, книгаш язде, космосе аха. Тхоашта а планете дахача дерригача халкъашта а машар беза тхона. Тхоай берашта а хьина а, Саманта».

Цхьаккхе а саг низаац вай мехка цу дешаша дог тоха ца долийташ. Вай советски Даьхенах кураl яйташ да уж дешаш, вай Даьхе кхы а хоагlа, чlоагlагlа хилийтара беррига низ дlабала безам оттийташ да.

Цу дешаша къахьта хьагойт дунен халкъашта юкъера бераш лорадара Ди вай мехка чlоагlа дездеш хилар.

«ТХА ХЬАМСАРА ДАЬХЕ, ХIАМА ДАЦ ХЬА МАЬХЕ!»

Вай республике 20-нел совгlа пионерий ЦIА да болх беш. Цул совгlа къонача натуралистий 4 станца, къонача техникай 6 станци я. 25 спортивни школе ух Нохч-Гlалгlай бераш.

* * *

«Вай Даьхе — СССР» яхача советски наьха революционни, тlемий къахьегамеи сийлец моттигашка гlолла дlахьоча Еррисоюзна походе даакъа лоац Нохч - Гlалгlайчен 400 экспедиционни отрядо.

* * *

Хlара шера 25000 совгlа болча пионерашеи школьникашеи толамца дlаххьхь ахкан къахьегама четверть. Дlадахача шера кхе а даь пачхалкхенна дlаделар 7933 центнер хлат, 10400 центнер баьцадараш, 24598 центнер сом, 90506 центнер комсаши хорбазаш.

* * *

Хьайбаш лелдераштa а дика гlо ду республика пионерашеи дешархошеи. Дlадахача аьхки цар вlашагlтехача 66 звенос 17950 центнер доли 69421 центнер силоси кийчдир.

Укх шера кхы а дикагlа доакъар кийде лерхl къонача ленинцаша.

* * *

«Миллион — Даьхенна» яхача операцена юкъе даакъа лоацача бераша 6 эзар тонн тиша аьшка 250 тонн тиша кехати гулдаьд.

* * *

79 эзар юнармеец ва «Зарница» яхача тlема-спортивни ловзаре даакъа лоацаш.

* * *

20 эзар гарга болча пионерашеи дешархоии салоl хlара аьхки вай республика пионерски лагерашка.

* * *

Республика пионерашеи дешархошеи хьинаре даакъа лоац советски Машара Фондана гlо деча. Духхьал дlадахача цхьан шера цар дlачуденнад Машара Фонде 15000 сом. Из ахча бераша вlашагlтехад тиша аьшк, тиша кехат гулдеш, аьхки кхашка къахьегаш, солидарноста ярмаркаш чокхйоахаш.

* * *

Вай республика школашка болх беш я бlаьш интернациональни доттагlала клубаш, итташ тlема сийлен музейш.

Цхьаккхе а «Цlе субботник» дlадодац вай республике къонача ленинцаша хьинаре даакъа ца лоацаш.

Тахан 120000 къона ленинец юкъевоагlаш я Нохч-Гlалгlайчен пионерски организаци.

КЪАХЬЕГАМА ДЕСАНТ

Ишттa йолча дешагlа дешаш а балаш а ба Нохай-Юртовски районерча Ахкинчу-Барзоевски юкъерча школа дешархой.

«Баьццара патрулаш» яхача операцени юкъе даакъа лоац дешархоша. Шин шу хьалха хиннача республикански пионерски активе Ахкинчу-Барзоевсерча бераша дош делар шоай школеи беш ертал аьнна.

Цул тlехьагlа дукха ха ялалс, школьни ков 60 декоративни корсама гаи тайптайпара кlотаргаш дlаегlар бераша. Ковнах боккъоеца йола баьццара беш хилар.

Цхьа шу хьалхагlа школьни ков хий дацар. Техничнаша ведарашца кхухьар из юрта юкъера. Хlаьта цига кхачалца 800 метр никъ бе безар. Общешкольни собрани гул а яь, бераша лаьрхlар нерда къахьегама десант чакхъяккха.

Шоллагlча дийнахьа белаш а яхьаш даьхкар бераш школе. Хьехархоша хlара класса хьанъоастийр ши-ший участок. Вабаца, кхертlой дlадаха а дагарца доккхий овлаш хедаде а дийзар ор доаккхачар. 800 метр дlаьха дола ор даьккхар. Ор чу гlолла сона резинови шланг йиллар. Ишттa хьахьачар школьни ков хий. Боккъонна йола баьццара оазис хилар школьни ковнах.

Р. ЛЯУВА.

СА ЗIАМИГА ДОТТАГIА

Са зlамигача доттагlчун укх деношка кхо шу даьннад. Баьдe, цунах лаьца аз дийшад «Правда», «Труд», «Советская культура» яхача а кхыдолча а газеташ тlа. Из тамаш а яц. Цхьа фатеича Музаев Муьхьмад - Iаьла бlаргеалйча, цунга ладийгlача, цо деча хаттарашка хьежача цlаккха вицлургвац из зlамига кlаьнк.

Дукха ха йоаццаш оаха телевидене гlолла гойтар аз сахьата лаьрхlа йола «Рождение талантов» яха передача.

Цу передача тlа оаза болх бечa хана айса эйнар дувца безам ба са.

Передача дlаяхье кийчлуш репетици еш дар тхо. Муьхьмад-Iаьлий деьца Iабдуллийца къамеьл деш со йоаллаш тхона хьетlаваьра кlаьнк.

— Папа, — аьлар цо, шортига йист а хиина, — грузински йиш лакха ваl.

Дас, шийна ца ховчоa, аьлар:

— Малагlа я из, сона дагаегlац.

Кlаьнка ведаш дlа а вахаш фате хьа а кийца, шийна зlамигача пlелгашца фате техар грузински халкъа хазхара аккаре мукъам цой дикаг дlабоазийта дагаьхь.

— Папа, — аьлар цо, — аз ши текст (ши пlелг кхо а хьакхье) лаьккхачуя тlаьхьагlа лаьрда сона тlаьхьалехкаргьа Iа йиш!

Из хилсал со цецъяьнна хlаме дайнадац сона зlамазенца. Кхы а Iалаьмата дукха да са зlамигача доттагlчох дувца. Дала а, цун бlарг хиларзарашна кхы дlахо дувцаргдац аз...

Везар иразeи кхоллам бераатeи хилба хьа, са хьамсара зlамига доттагlа — Музаев Муьхьмад-Iаьла!

Л. МЕЙСИГОВА,
Грозненски телевидене диктор, НГIАССР заслуженни артистка.

СУРТА ТIА: зlамагlа доттагlий доттагlа.

ГАГИЕВ Гириспан.

НАЬНА ИЛЛИ

(фольклоре мотиваш)

Гур-гур-гур! Гур-гур-гур!
Лекха — селаlада кур!
Догlа дийнха Iамаш летт,
Хlара Iом чу—селаlад.
Гур-гур-гур! Гур-гур-гур!
Кlаьнко саьрга тилк нуар!
Лоезадаьннад кlаьнка дог—
Са тоехача бlийга дог:
Кое тlа вранйиххаа кlаьнк,
Лаьлла,
Iам чу кийкхаа кlаьнк.
Бlехбаьб кlаьнко кадай ког—
Сапа хьоккаш билла ког,
Цlенча метта илле ког.
Гур-гур-гур! Гур-гур-гур!
Иорча сурт да сона гур!

Сай бlийгаега оарцагlа
хьийне,

«Зе са нана аларгlа—хьина,
Бах тlа цекха цlенбергба аз
Сай хозача кlаьнка ког,
Ола а денна теберагба аз
Сай дашача кlаьнка ког.
Гур-гур-гур! Гур-гур-гур!
Ола ма мерза да аз иур!
Дlахо йодеш йолча хана
Падахуалийна Iе хьай нана,
Кlаьдбаллалца лайза ког,
Маьрша, гlоза тхьайса ког.
Гур-гур-гур! Гур-гур-гур!
Гуш да корах бетта тур...

ДЕШАХ ДОЛА ДОШ

КОРРЕСПОНДЕНТ: Бераш, шоана массанена а довзаш хургдац хlанз оаш Iойхийтаза стихотворенецара а «фольклор» яха дош. Къаьнача Дадега хьаттена бакъахьа да вай деша маlан.

КЪАЬНА ДАДИ: Халкъа багахбувцамах оалаш да-кх «фольклор» аьле...

КОРРЕСПОНДЕНТ: Хlаьта «халкъа багахбувцам» яхар — из фуд?

КЪАЬНА ДАДИ: Халкъа багахбувцамо шийна чулоац фаьлгаш, кицаш, «Iоанолгаш», легендаш, халкъа иллеш, хийлий-доазалий...

КОРРЕСПОНДЕНТ: Хlанз кхийтар тхо, Дада «фольклор» яхача дешах а «халкъа багахбувцам» яхача дешах а... Бакъда «хилелий-доазалий» яхар фуд-м хац тхона...

КЪАЬНА ДАДИ: Эрсий метала «загадками» оалараш да уж вlалагlаш йоалий - доазалий оалаш дераш...

КОРРЕСПОНДЕНТ: Баркал хьона, Дада. Багахбувцам хьоабах болаш, дехар да хьона цу багахбувцамцара цхьа сакъердаме фаьлг бувцар «Сердало» къонача дешархошта.

КЪАЬНА ДАДИ: Фаьлгаш я морттa хоа Дадена. «Сердало» дешаш долча берашта боккхача безамца бувцаргба аз ер фаьлг.

Са нана нанас а йилехьа...

ГIАЛГIАЙ ФАЬЛГ

Сай нана нанас а йилехьа, сай наьна даь говрашца вахе воалар со цхьан дийнахьа. Дlа мел хьехача хьагуш гонте да йоагlаш буц яр, гона мlагlах довлаш уллаш поа дар, хертe чура хьоа кхетабеш хьехаш бlийха маьг а бар.

Сай говраште хий моладе аьнна, со хи тlа ваьха. Буттa бел ма бар хи тlа. Из ма бохабар духьа, сай юкъах довлла болата дит хьа а даьккха, дитта эттар со—цхьаькха дича а ма бохабалаьзар сона. Цул тlехьагlа хьоьнаха сай корта тиций а таха, ма боха а баь, хий моладир аз сай кховзткьа кхаь кхаьа.

Говраш хий мена ньаьпечул тlехьагlа сов эгlазваха, цу хина цlи техар аз из хий а дехар, цу чу улла магlа а бегар, цу хи чу аз Iочутесса болата дит а дьыгар, бакъда, цхьаькхта хlама ца хулаш йицар цун дагчан доро.

Говраш цаьхка, уж йоажае аьнна, юзаеча Iоххйра со. Цу хана сона бlаргабейра кlайча говра тlаьагlа говрбаьри тlехье а волаш йоагlа ноккара моза.

Сона ма хьетlахоевчане моза аьлар сога:

— Из дlа йоагlа говрбаьри сона тlехье йоагlа, хьай дала духьа, цун кlахарбехкаа со, аз Iе дой, аз хье доrа дерргдар хьона.

Дlалечаьа укх са кийна кlал, — аьнна хьалакхаь сай хий Iойиллар аз. Из аз Iовллаша, баха цунна кlал лейнахар ноккар моза.

Цу хана хьетlакхьачар говрбаьри.

Цо сага хаттар:

—Укхаза да дlабодаш ноккар моза байрий хьона!

— Ишттa дlабахар хьона, — аьнна аз кунч Iолостадаьча оагlорахьа дlадаккхийтар цо шийа говр. Говрбаьри дlашехачуя тlехьагlа аз шийа хьаьлхьайийча, ноккара моза ишко моза кит хьар сона. Баркал аьнна моза дlабахийтар аз.

Хlанз цlа миктта хьоргдерхьоrl модз, хlанз уйла еш со вагlаш, цlаьхха дагаехар сона, аз кхи цlи тазача ца боаган юкъейна доrа. Баха из доrа хьа а еша, цунах ворда йир аз. Цу ворда тlа из кхо моза кит а йиша, хьайоалаь сай кховзткье кхоь кхаш аз дlаежача, меттаьа хикка магазар царна из ворда.

Хlанз фу дергда - хьоrl аз хьаш, со уйла еш вагlаш, цlаьхха цхьа тата хезар сона доккъа тlехьашкахьа. Из фуд-хьоrl хlанз аьнна, гlатта со дlагlехьашкахьа хьовча, шоайна ма тайш доалар ши зунгат.

Хlанз оаш фу ледаду! — аьнна аз моззина хаттача, цар цхьан зунгато аьлар сога:

— Тхо, дезара, доаки низ чlоагlагlа хьанга ба хьана гlерташ.

— Хьадаьна соца, сона тоергда шун мел низ ба аьнна, из шин зунгат кlийца дlа а вахта, цу сай ворда аз уж дlадехача, цу сахьате сигал иьнкар а лаьтте хьакхар ца хоиш, са ворда кхайлахьиккхар зунгаташ.

Хlа, дезара хlанз дайра хьона са модз а, дlаьлар хьона са ворда а, яхаш гlайгlане уйла еш со вагlача хана, са ворда а йоаллаш юкъахьачар зунгаташ.

Гlад а ваха, сай ворда кlийца цlа а ваха, из модз даа аьнна, хьагуйбар аз тхоай юрта мел бола нах. Юрта мел вола сага аз моза кит мара за магазар, бакъда, тха ага уллача кlаьнка ши моза кит аз магза кит йиар...

Уйла ел бераш, фуд укхаза ийса доацар?

Грозненча экранаш тlа

«ХЬА А ЛЕХА ЗЕ ДУЛУРГДОАЦАЧА ВАККХА»

Цу фильма цlи Iойийначa кхета тала дац цо дувцар тайп-тайпара приключенеш юкъе йола, зуламхо лохаш дола хlама дола.

Наьнкаш тlа мел хеттача востанка хоам баьб: «Зуламхоех цаl лаяха, гlийла, лоацца тесса корта болаш, наьахтара ведда ва», аьнна.

Уж дешаш милице раце чу -гlолла дийнад цхьан ахкан дийнахьа сибаргlарча поселка дукха гаьна доацаш. Доннха зулам даь хинад цига — йийнаб инкассатор, хала чов яь автобуса водитела, карабинии тхьо эзар сом ахчех дlадихьад.

Зуламхой лохачарна юкъе нийслу отпуске вена кхь зlамсаг а. Майрал гойташ а, шоаш харцахьа баьнкха ког вахара кхераме болта хоиш а лех цар ве дьдраш.

Фильма автораш ба: кинодраматург Бокарев Геннадий, режиссер Кузнецов Георгий.

Титраш тlа хьоахаваь вошa турпаш ва картина юкъе — из да Урала хоеа, тамашийна Iалам.

Фильма ролеш ловзаеш ба актераш: Невзоров Борис, Градов Андрей, Воеводин Александр, кхыбераш.

✦

«БРАУН МАРИЯН МАЬРЕЛ»

Ишттa цlи таллай шоай кердача фильмах малхбузенгермански кинематографисташа. Из да гlоровьнначa режиссера совлин, 36 шу даьлча веннача Райнер Вернер Фассбиндера тиэаьхь дийттагlа картина.

Цун вердача болха ларде улл гlема тlеххьарча шера а из чакхбаьннача тlехьагlа а къонача кхалсага дег чу хьахиннача безама истори.

Картина анализ яц цу шерашка хиннача событей, хlаьта а фильма турпалий кхелаш Малхбузен Германерча политически а исторически а хьала ларе йолга дика ве йиш я. Цудухьа Марий кхел, вахар дувзаденна да мехкарча хьалаш, событешца.

Марий роль ловзаеш я гlоръяьнна актриса Ханна Шигулла.

✦

«НУРИ»

Малодрама жанр совраешта хоза хетаргда аьнна хет индийски кинематографисташа даькка «Нури» яха керда картина.

Из фильм Сагар Сархаде сценарех оттадаьр ва Манжахан Кришно. Индийски киногоаванчий дерригa фильмаш сакна фаьлга сюжетах тара сюжет йолаш да керда картина а. Цунца цхьанa дукха приключенеш я цига.

В. КОВАЛЕВА.

МУЗЫКАЛЬНИ ШКОЛЕ — ЦIЕЙ

Укх деношка Грознерча № 7 йолча музыкальни школе аргlанара дешара шу чакхдалара детаьль дешархойн хьехархойи торжественни собрани хилар. Школа чакхъяьнкхача 42 сага дийша йистебовларах дола тешалаш дlаделар школа директора Е. П. Ефремова. Тlехдика дешарах кхаь сага хестора грамоташ елар.

Ворхl шера школе музыка теори, специальность, музыкальни литература, кхыдараш Iомадеш шоашта дика хьийхача хьехархой коллективана баркал оалаш къамаьлаш дир школа дика дешаш чакхъяьккхача Сониев Наташаси Албакова Хьаваси.

Собрани чакхъяьлча школа чакхъяьккхараша оттадаьча концертага хьежар гулбеннараш.

Л. МАГОМЕДОВА.

Редактора заместитель
М. М. ХАМХОЕВ.

КАГИЙ НАХИ МЕХКАРИЙН!

№ 11 йолча Грозненски юкъерча городской профессионально-технически училище деша хьех шо укх тайпара гоазалаш Iомае:

Штукатур-облицовщик-плиточник — 8—10 класс образовани йола мехкарий.

Облицовщик-плиточник-мозаичник — 8—10 класс образовани йола мехкарий.

Декоратор-оформитель (рекламно - оформительни малярни балхаш) — 8 класс образовани яраш. Дешара ха 3 шу.

Юрта гlишлош ю мастер — 8—10 класс образовани йола кагий нахи мехкарийи.

Санитарно - технически устройстваш монтаж ю монтажник, газосварщик — 8—10 класс образовани йола кагий нах.

Столяр-паркетчик (гlишлоиьеча) — 8—10 класс образовани йола кагийнах.

Каменщик—10 класс образовани ярш (кагий нах). Дешара ха 6 бутт.

10 класс образовани а йолаш училище деша дlайийцараштa 70 сом стипенди тел. 8 класс образовани а йолаш дешаш бола дешархой пачхьалкхено бахка Iалашбеш ба. Тlехдика дешаш училище чакхъяьнкха бола дешархой лакхерчеи юкъерчеи дешара заведенешка дlахо деша хьежабу.

Мел эшараштa общежите чуlе моттиг лу.

Училище кийчбу СССР Минпромстроя предприятешта эша специалисташ.

Училище деша дlаэц 15 шератара 30 шерага кхаччалца ха йола кагий нахи мехкарийи.

8 класс образовани йолчар дешара ха 3 шу, 10 класс йолчар — 10 бутт.

Деша дlаотташ хьачудала деза документаш ераш я:

Заявлени, вахача моттигера справка, медицински справка (форма 286), образовани хьакъехьара документ, дешаш е болх беш волча моттигера характеристика, 6 фотокарточка (3х4 см. боараш болаш).

Документаш хьачуэц хlара денна 8 сахьат даьлча денз 17 сахьат даллалца.

Училища адрес: гор. Грозный, Старопромысловски район, Катаяма цlерагlа йерда поселок, Шефски улица, № 23.

Автобусаш №№ 4, 32, 6-а, 8, троллейбус № 2 — — Центральни рынкера денз «Почта» яхача уж соцача кхаччалца.

Автобус № 11 — Центральни рынкера «7-гlа Лини» яхача из соцача кхаччалца.

ШОАНА, ЭЦАРХОЙ!

«Орбита» яхача грозненски фирменни тика-тlаьсалоне хьех оаха шо. Цун адрес: проспект Ленина, 104.

Укхаза карарча ахчах а кредит а йолаш дукхача тайпара бытовой телерадиоаппаратура нийсалеш я:

бесаш долаш а Iаьржа-кlай а хlама хьахьокхаш йола телевизораш, радиоприемникаш, радиолаш, магнитофонаш, магнитолаш, электрофонаш, электропроигрывателаш, абонентски громкоговорителаш, кхыдола царна эша товараш.

Тика тlа шоана эшаш йола технически консультаци а лургья.

Тика болх бу 10-00 сахьат даьлча денз 20-00 сахьат даллалца.

«Орбита» яхача фирменни тика тlа-салоне духьа!

ТЕЛЕВИДЕНИ

31 МАЙ
II ПРОГРАММА

17.00 — «Телехьамидоххе хеттар оттаду, притомо ю, хьожал лу...».
17.30 — Вайцига хьехашагlа баьхна ба Ленина орден лелача М. Ф. Акундова цlерагlча Азербайджански Пачхьалкхени оперaи балетеи академически театра артисташ.
18.00 — «Нохч-Гlалгlайче гlолла».
18.30 — Пятилетка цхьайттагlа, шу кхоалагlа. «Творчески а вахара а наьхьагlа», «Автоспецоборудование» яха завод.
19.00 — «Несарий йуит», Х. Нурадилова цlерагlча Нохч-Гlалгlай Пачхьалкхени драматически театра спектакль (нохчий меттала).

1 ИЮНЬ
II ПРОГРАММА

17.10 — Кинопрограмма.
18.10 — РСДРП II съезда 80 шу дизарга. «Къовсамий» теламийн шераш» (гlалгlай меттала).
18.25 — «Нохч-Гlалгlайче гlолла».
18.45 — Киножурнал.
БЕРАШ ЛОРАДАРА ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРА ДИ
18.55 — Номер 7 йолча музыкальни школа дешархой концерт.
19.15 — «Талант кхоллар».
19.45 — «Дlале вай Лаьтта берашта» (нохчий меттала).

РАДИО

31 МАЙ

6.40 — Передачай программа. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
6.45 — «Юртара гlуйренаш» (эрсий меттала).
8.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
8.23 — «Сердало» газета обзор.
8.30 — Передачай программа (нохчий меттала).
8.33 — Передачай программа (гlалгlай меттала).
8.36 — «Сий дола цlи — болхло», Зарисовка (нохчий меттала).
8.46 — Музыка (гlалгlай меттала).
9.15 — «Тхога язду» яха радиовыпуск. Кехатий обзор (эрсий меттала).
9.30 — «Хьона заманхо» яха радиовыпуск (гlалгlай меттала).
16.00 — Передачай программа. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
16.01 — «Гаргарча Малхбоалехьа империализман сионизман лелаю политика — машара бола кхерам». Беседа (эрсий меттала).
16.15 — «Къахьегамца лаха ираз», Зарисовка (нохчий меттала).
16.30 — «Юрта бошхаме хьалхалаттарашта». Концерт (гlалгlай меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
18.10 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
18.20 — Керда хоамаш (гlалгlай меттала).
18.30 — Хоамаш.

1 ИЮНЬ

7.20 — Передачай программа. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
7.25 — «Доахьерех йоаххо а». Хаоттамах бола хоам (нохчий меттала).
8.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
8.23 — «Ленинан некъ» газета обзор.
8.30 — Передачай программа (нохчий меттала).
8.33 — Передачай программа (гlалгlай меттала).
8.36 — «Тхо ираз долча мехка бераш да». Концерт (нохчий меттала).
11.15 — Вай дозанхой болча. «Гlуланхага болча Бевзаметаш». Очерк (гlалгlай меттала).
11.30 — «Спортивни Нохч-Гlалгlайче» (эрсий меттала).
15.15 — Художественни самодеятельноста доашьешхой концерт (эрсий меттала).
16.00 — Передачай программа. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
16.01 — «Дунен халкъашта юкъера обзрение» (гlалгlай меттала).
16.15 — «Хьона, Даьхе, салтечун догl» (нохчий меттала).
16.45 — Миллионий ленински университет. «Правда» газета редколлегия члена Б. Парфенова радиоладугlархой кехатех лаьца еш йола беседа (эрсий меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
18.10 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
18.20 — Керда хоамаш (гlалгlай меттала).
18.30 — Хоамаш.

Хаоттам

Тахан республике гlоллеи Грознеи хувцалуш моркхаш а йолаш, йоачаи а йоацаш, малхбоалехьара секунде 7—12 метр чlоагlа мух а хьенхаш хилеи фегара температура республике 22—27, Грозне 24—26 градус йоахал йолаш хилеи тарху.

Кхоана хувцалуш моркхаш а йолаш, цхьайолча хана догlа а делхаш, тайп-тайпарча оагlонашкахьара секунде 3—7 метр чlоагlа мух а хьенхаш хилеи фегара температура буйсанна 10—15, дийнахьа 20—25 градус йоахал йолаш хилеи тарху.

Метеостанца.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителa — 2-85-07; бехктоххача секретара — 2-84-68; отделий: партийни вахара — 2-54-04; промышленностеи транспортеи — 2-65-01; юрта йоахаца — 2-47-84; культура — 2-64-75; кехатий — 2-56-87; корректорски — 2-88-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-65-01; сельского хозяйства — 2-47-84; культуры — 2-64-75; писем — 2-56-87; корректорская — 2-88-88.

Газет арадувл шинарея ерея, шоаттея деношка

СФ05206. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 2732.